

શ્રી બુદ્ધિ-વૃદ્ધિ-કર્પૂર ગ્રંથમાળા મણિકો ૩૦ મો

શ્રીસોમસૂરિવિરચિત

આરાધનાસૂત્ર પચત્તો

અવચૂરિ-અનુવાદયુક્ત

શ્રી પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન

તથા

પ્રમાદપરિહારકુલક

ગુજરાતી અર્થ સાથે

સદ્ગત મુનિરાજશ્રી કર્પૂરવિજયજી મહારાજની અત-

મમયની આરાધનાને સૂચવનાર

ઉપર જણાવેલો સગ્રહ તૈયાર કરી છપાવી

પ્રમિદ્ધ કરનાર

ના. કુવરજી આણંદજી

ભાવનગર

વીગ સ ૨૪૬૪]

[વિક્રમ સ ૧૯૯૪

ચોગ્ય જીવોને પઠનપાઠનાર્થ લેટ

શ્રી મહોદય પ્રી-ટીંગ પ્રેસ, દાણાપીઠ-ભાવનગર

અનુક્રમણિકા

૧ શ્રી આગષ્ઠનાસુત્ર પચ્ચો, ગાથા ૭૦-માગધી સરકૃત અન્યુગિ તથા ગુજરાતી અર્થ સાથે	૧
૨ શ્રી કુન્દમકારાણુ રતવન દાળ ૮	૫૦
૩ શ્રી પ્રમાદપરિહારકુલક ગાથા ૩૩-માગધી	૫૯
૪ શ્રી પ્રમાદપરિહારકુલકનો અર્થ	૬૩
૫ પ્રમાદ ન કરવા નિષે સંજ્ઞાય	૬૮

નિવેદન

મહાગત મુનિરાજ શ્રી કર્પૂરવિજયજીએ શાસ્ત્રોક્ત રીતિ મુજબ ચાર શરણ કરવા, સર્વ જીવોને જમાવવા વિગેરે આરાધના અત સમયે કરી હતી શ્રી પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન એ નિમિત્તે જૈન વર્ગમાં સર્વત્ર પ્રસિદ્ધિ પામેલું છે એ સ્તવન જેને આધારે બનાવેલું તે આગાધના મૂત્ર નામના પયજ્ઞાની તજવીજ (ચોધ) કરતા સર્વ મુનિશ્રુણુસપત્ર પ્રવર્તક મુનિરાજ શ્રી કાતિવિજયજી મહારાજના સુશિષ્ય મુનિરાજ શ્રી ચતુરવિજયજી મહારાજ તરફથી શ્રી મોમસૂરિવિરચિત તે પયજ્ઞાની અવચૂરિ સાથેની પ્રેસકોપી પ્રાપ્ત થતા અમે તે અવચૂરિ મૂળસહિતનો શુજરાતી અનુવાદ કરી મૂળ સાથે હપાવવાની ધારણા અમલમાં મૂકી છે સદરહુ મુનિરાજે કરેલી કૃપા માટે હું તેમનો અત્યંત આભારી વ્યો છું અવચૂરિમાં કર્તાનું નામ નથી

સદરહુ પયજ્ઞા ઉપરથી ઉપાધ્યાયજી શ્રી વિનયવિજયજી મહારાજે પ્રાય અક્ષરશ સારાશ ગ્રહણ કરીને બનાવેલું પુન્ય-પ્રકાશનું સ્તવન પણ આ જુકમાં દાખલ કરેલ છે તે સ્તવનના પ્રારભમાં જ શ્રી ગૌતમસ્વામીએ ભગવત શ્રી મહાવીર સ્વામીને મોક્ષમાર્ગના આરાધનનો વિધિ પૂછ્યો અને પ્રભુએ મોક્ષ-માર્ગ આરાધનના ૬૨ પ્રકાર બતાવ્યા તેનો ઉલ્લેખ છે તેથી આ પ્રકીર્ણક સર્વસમૂલક છે એમ સિદ્ધ થાય છે

ત્યારપછી જૈનયાચક ગિરધરલાલ હેમચંદે એક અપ્રમિદ્ધ અને કર્તાના નામ વિનાનું પ્રમાદપરિહારકુલક ગાથા ૩૩ નું માગધીલાષાપ્રતિબદ્ધ પ્રમિદ્ધ કરવા માટે મોકલેલું તેનો ગુજરાતી અનુવાદ કરીને મૂળ સાથે આ બુકમા દાખલ કરેલ છે એકદર દુઃકે પણ ઉપયોગી સગ્રહ આ નાની મગળી બુકમા મમાવેલો છે આશા છે કે તેનો લાભ જૈન બધુઓ જરૂર ઉઠાવશે

પ્રમાદપરિહારકુલક તો ઉપદેશામૃતથી જ ભરેલું છે માગધી લાષા ન જાણનાર માટે તેનો ગુજરાતી અર્થ સાથે આપેલ છે અને છેલ્લા પૃષ્ઠ ઉપર શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રના દશમા અધ્યયનમા ભગવત મહાવીરદેવે ગૌતમસ્વામીને સમય માત્ર પણ પ્રમાદ ન કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે તેની ઉપરથી શ્રીકેરણુ વાચકે બનાવેલ સંજ્ઞાસૂચ દાખલ કરી છે તે પણ ખાસ કંઠે કરવા લાયક તેમજ નિરતર પાઠ કરવા લાયક છે મારા કરેલા બંને અનુવાદમા છન્દસ્થપણાથી રહી ગયેલી ભૂલને માટે વિદ્વાન મુનિ રાજગી ક્ષમા માગુ છું ને રહેલ ક્ષતિ મને સૂચવવા પ્રાર્થના કરું છું

આ બુક મુનિરાજ શ્રી કર્પૂરવિજયજીના ઉપદેશથી પ્રાપ્ત થયેલ જ્ઞાનખાતાના દ્રવ્યમાથી શ્રી બુદ્ધિ-વૃદ્ધિ-કર્પૂર અથમાળાના ૩૦ મા મણકા તરીકે છપાવવામા આવી છે અને તેનો લાભ સાધુ-સાધ્વીને તેમજ યોગ્ય શ્રાવક-શ્રાવિકાઓને વગર મૂલ્યે આપવાનો છે

આ બુકનો સદુપયોગ થવાથી અમારો પ્રયત્ન સફળ થશે અને સફળત મહારાજશ્રીની શુભ વાસનાને પુષ્ટિ મળશે

વિ સ ૧૯૯૪ }
પોષ શુદ્ધ ૮ }

કુવરજી આણંદજી
લાવનગર

॥ अहम् ॥

न्यायाम्मोनिधि श्रीमद्विजयानन्दसूरिभ्यो नम ।

श्रीमोमसूरिविरचित

श्रीआराधनासूत्र

(प्रकीर्णक)

अचचूरियुक्त

गुजराती भाषातरयुक्त

नत्वा तत्त्वार्थवेत्तार, श्रीवीर त्रिजगद्गुरुम् ।

आराधनाख्यसूत्रस्य, लिख्यतेऽर्थलवो मया ॥ १ ॥

अवसूरिकाङ्कृत भगण

तत्त्वार्थના વેત્તા (જાણનાર) અને ત્રણ જગતના શુરુ શ્રી
વીરપરમાત્માને નમસ્કાર કરીને આરાધનાસૂત્ર નામના પ્રકીર્ણકનો
કિંચિત્માત્ર અર્થ હું લખુ છું

નમિઝુળ મળઈ એવં, મયવ સમઓચિઅ સમાઈસસુ ।
તત્તો વાગરઈ ગુરુ, પજ્જતારાહણ એઅ ॥ ૧ ॥

“ નત્વા ” મનોવાક્યાયશુદ્ધ્યા પ્રણમ્ય વિધિપૂર્વં “મળતિ”
આરિરાત્સુ, શ્રાદ્ધાદિ । “ એવ ” અમુના પ્રકારેણ “ હે મગવન્ ! ”
હે પૂજ્ય ! સમયપ્રસ્તાવાદન્યકાલસ્તસ્યોચિત ચત્કર્ત્તવ્ય તત્
“ સમાદિશ ” અર્થાન્મમેતિ શેષ । “ તત ” તદનન્તર
“ વ્યાગૃણાતિ ” સમ્યગાદિશતિ ગુરુ “ પર્યન્તારાધનામેતા ”
વક્ષ્યમાણલક્ષણા દશમિદ્વારૈ ॥ ૧ ॥

ગાથાર્થ — “ ૧૨માત્માને મન-વચન-કાયાની શુદ્ધિવડે વિધિ
પૂર્વક નમ-કાર કરીને આરાધના કરવાને ઇચ્છતા એવા શ્રાદ્ધાદિ આ
પ્રમાણે કહે છે—હે ભગવન્ ! હે પૂજ્ય ! સમયોચિત એટલે પ્રસ્તાવને
અનુસરીને અતકાળને ઉચિત જે કર્ત્તવ્ય હોય તે મને કહેવા કૃપા
કરો તદનન્તર ગુરુમહારાજ આ વક્ષ્યમાણ લક્ષણવાળી એટલે આગળ
કહેવાશે એવી પર્યંતારાધના દશ દ્વારે કરીને કહે છે ” ૧

તાનિ દ્વારાણ્યાહ— (તે દશ દ્વારો કહે છે)

આલોઅસુ અઈઆરે, વયાઈ ઉચ્ચરસુ સ્વમસુ જીવેસુ ।
વોસિરસુ ભાવિઅપ્પા, અટ્ઠારસ પાવઠાણાઈં ॥ ૨ ॥
ચઉસરણ દુક્કડગરહણ ચ, સુકઢાણુમોઅણ કુળસુ ।
સુહભાવણ અણસણં, પચનમુક્કારસરણ ચ ॥ ૩ ॥

“ આલોચય ” પ્રકટીકુરુ, અતિચરતિ અતિક્રામતિ મ્વમ્થાન
 વ્રતલક્ષણ યસ્તે તાન્ । દ્વારમ્ ૧ । વ્રતાનિ “ઉચ્ચરસ્વ” મુખેનાઙ્ગી-
 કુરુ । દ્વારમ્ ૨ । “જીરેષુ” ગ્રાણિષુ ત્વ “ક્ષમસ્વ ” ક્ષાન્તિ કુરુ ।
 દ્વારમ્ ૩ । વ્યુત્સૃજ દૂરીકુરુત્વમિતિ । ભાવિતો જ્ઞાનાદિભિરાત્મા
 વ્રેન મ એવગ્રિધઃ સન્ અષ્ટાદશમહ્વચાક્રાનિ પાપસ્ય સ્થાનાનિ
 કારણાનિ પાપસ્થાનાનિ । દ્વારમ્ ૪ ॥ ૨ ॥

ચતુર્ણા અર્હદાદીના ગ્રણ ચતુઃશરણ કુર્મિતિ ક્રિયાસન્ધઃ ।
 દ્વારમ્ ૫ । દુઃકૃતસ્ય પાપસ્ય ગર્હણ તિન્દનમ્ । દ્વારમ્ ૬ ।
 સુકૃતાના જિનભવનાદિકૃત્યાના અનુમોદન તત્ફલાઙ્ગીકાર,
 તત્ કુરુ “ ચ ” પુનરર્થે । દ્વારમ્ ૭ । “શુભભાવના” આર્ત-
 ધ્યાનાદિપરિહારેણ તા કુરુ । દ્વારમ્ ૮ । “ અનશન ” આહાર-
 પરિત્યાગસ્તત્કુરુ । દ્વારમ્ ૯ । પશ્ચપરમેષ્ઠિનમસ્કારમ્મરણ કુરુ ।
 । દ્વારમ્ ૧૦ । ણ્તે દશાધિકારા આરાધનાયા ગ્રાચ્યા ॥ ૩ ॥

ગાથાર્થ — વ્રતલક્ષણ મ્વમ્થાનથી જે અતિક્રમણ કરવું તે
 અતિચાર કહીએ, તેને આલોચ-પ્રગટ કર (દ્વાર ૧) વ્રતોને ક્ષરીને
 ઉચ્ચ-મુખે કરીને સ્વીકાર કર (દ્વાર ૨) જીવોને વિષે-પ્રાણી
 એને વિષે તું ક્ષમા કર-ખમાન (દ્વાર ૩) જ્ઞાનાદિવડે ભાવ્યો છે
 આત્મા જેણે એવો તું અદ્વાર સખ્યાવાળા પાપના સ્થાન-કારણો
 તેને દૂર કર-તથા દે (દ્વાર ૪) અરિહતાદિ ચાગું તું શરણુ કર
 (દ્વાર ૫) ઉપકૃત જે પાપ તેની ગર્હા-નિંદા કર (દ્વાર ૬) જિન
 ભવન કળાવવા વિગેરે સત્કૃત્યો (સાત એત્રો) તેનું અનુમોદન-તેના

દશને સ્વીકારવારૂપ કર (દ્વાર ૭) શુભભાવ-આર્નધ્યાનાદિના પગિ
હારવડે તુ કર (દ્વાર ૮) અનશન જે આહારનો પરિત્યાગ તે તુ
કર (દ્વાર ૯) પચપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર-નમકારમ નર્તુ તુ અમરણ કર
(દ્વાર ૧૦) ૨-૩^૧

આરાધનાના આ દશ પ્રકાર કહેવા-જાણવા

પञ्चाचारानાશ્રિત્યાલોચનામાહ--

હવે પ્રાજ્ઞભા પાંચ આચારને આશ્રીને આવેશના કહે છે

નાણમિ દસણમિ અ, ચરણમિ તવમિ તહ ચ વિરિઅમિ
પચવિહે આચારે, અહઆરાલોઅણ કુણસુ ॥ ૪ ॥

“જ્ઞાને,” “દશને” મમ્યક્ત્વે, “ચારિત્રે” વિરતિલક્ષણે,
“તપસિ” દ્વાદશવિધે, તથા ચ “વીર્યે” પ્રશસ્તમનોવાક્યાય
સામર્થ્યરૂપે, ‘પञ्ચવિધે’ પञ્ચપ્રકારે આચારે સામાન્યતઃ
ત્વમિતિ ગમ્યમ્ । અતિચારાલોચન ગુરો પુરત પ્રકટન “કુરુ”
અશઠત્વ્યા કથયેતિ તાત્પર્યમ્ ॥ ૪ ॥

ગાથાર્થ — જ્ઞાને (જ્ઞાનને વિષે), દર્શને (સમ્યક્ત્વને વિષે)
ચારિત્રે (વિરતિરૂપ ચારિત્રને વિષે), તપમા (બાર પ્રકારના તપ

૧ અન્યૂગ્મિમા માત્ર શબ્દાર્થની સ્પષ્ટતા મહોલે બાળે હોનાથી ગાથાને
ને અન્યૂગ્મિનો જુદો જુદો અર્થ પુનઃગવર્તન થવાને કારણે લખેન નથી
અન્યૂગ્મિમા જે વિશેષ છે તે ગાથાર્થમા લીધું છે

વિષે), વીર્યે (પ્રશન્ત મન-વચન-કાયાના સામર્થ્યને વિષે)
આ પાત્ર પ્રકારના આચારને વિષે મામાન્યથી જે અતિચાર
લાગ્યા હોય તે તુ ગુરુની પામે અશઠવૃન્નિવડે (મન્દતાથી) પ્રગટ
કર-કહે ૪

શ્રુતજ્ઞાનસ્ય પ્રા પ્રાન્યાત્ તદાશ્રિત્યાહ—

હવે પ્રથમ શ્રુતજ્ઞાનની પ્રાધાન્યતા હોવાથી તેને આશ્રીને કહે છે

કાલવિણયાઽઅદૃષ્ટપ્યાર આચારવિરહિઅ નાણ ।
જ કિંચિ મણ પઠિઅ, મિચ્છા મે દુઘ્કડ તસ્મ ॥૫॥

“કાલે વિણય મહુમાણે” इत्याद्यागमोक्ताष्टप्रकारोऽष्टविधः,
આચારવિરહિત અનામોગાદિના, “જ્ઞાન” શ્રુતજ્ઞાન, યત્કિ-
શ્ચિન્મયા પઠિત, ઉપલક્ષણાત્પાઠિતમન્યેષામ્ । “તસ્ય” જ્ઞાના-
ચારસ્ય દેશસર્વનિરાધનારૂપ દુષ્કૃત પાપ મમ મિથ્યાઽસ્તુ ॥ ૫ ॥

કાળ, વિનય, બહુમાન ઇત્યાદિ આગમોક્ત આઠ પ્રકારના જે
જ્ઞાનાચાર તેથી વિરહિત-રહિત અનામોગાદિવડે કરીને જે યત્
કિંચિત્ શ્રુતજ્ઞાન હું બણ્યો-ઉપલક્ષણથી મે અન્યને જે બલાવ્યું
તે જ્ઞાનાચારના દેશ-સર્વ નિરાધનારૂપ જે મારું દુષ્કૃત (પાપ)
તે મિથ્યા થાઓ ૫

નાળીણ જ ન દિન, સહ સામત્યમિ વત્થઅસણાઈ ।
જા વિહિઆ ચ અવજ્ઞા, મિચ્છા મે દુઘ્કડં તસ્સ ॥૬॥

“ જ્ઞાનિના ” સાધ્વાદીના “ યન્ન દત્ત ” યન્ન વિશ્રાણિત,
 “ મતિ સામર્થ્ય ” તથાનિધયોગ્યતાસદ્ભાવે વસ્ત્રાહારાદિ,
 આદે પથ્યાન્નાદિગ્રહ । યા “ વિહિતા ” કૃતા, “ ચ ” પુનરર્થે,
 “ અવજ્ઞા ” તદ્દુણાવજ્ઞાનન, મિથ્યા મમ દુઃકૃત, તમ્યેતિ
 પૂર્વવત્ ॥ ૬ ॥

હવે જ્ઞાનાચારના અતિચારને અંગે જ વિશેષ કહે છે—

ગાથાર્થ,—જ્ઞાની એવા માધ્વાદિકને મે તેમ મામા તથાવિધ
 યોગ્યતાનો મહિમાવ દત્તે અને મારામા સામર્થ્ય છતે આહારાદિ
 —પથ્ય એવા અન્નાદિનું દાન ન કર્યું, તેમના શુભોને નહીં
 જાણવા—માનવા રૂપ જે અવજ્ઞા કરી તદ્દુપ મારું દુઃકૃત (પાપ)
 મિથ્યા થાયો ૬ વર્ગી—

જ પચમેઅનાણસ્સ, નિદણ જ હમસ્સ ઉવહાસો ।
 જો અ કઓ ઉવઘાઓ, મિચ્છા મે દુકકડ તસ્સ ॥૭॥

યન્મતિજ્ઞાનાદિપશ્ચપ્રકાર જ્ઞાનસ્ય, નિન્દન નિન્દા દોષો
 દૂષટ્વન, યદસ્ય જ્ઞાનસ્ય ઉપહાસોઽગ્રજ્ઞયા હાસ્યકરણ, કૃતમિતિ
 શેષ । તથા યથ્થ કૃતો વિરચિત ઉપધાતસ્તત્પ્રવૃત્તિચન્ધન
 તત્તત્સ્થાનેષુ, મિથ્યા મે દુઃકૃતમિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥ ૭ ॥

ગાથાર્થ —મતિ વિશેષે પાપ પ્રકારના જ્ઞાનોની મે જે
 દોષોઉપાટનરૂપ નિન્દા કરી, તે જ્ઞાનોને જે ઉપહાસ કર્યો—અવજ્ઞા
 વડે હામી કરી તથા મે જે તેની પ્રવૃત્તિમા અતિબધ કરવારૂપ

તેના ઉપધાત કર્યો તે સળધી મને પ્રાપ્ત થયેલું હૃદય મિથ્યા થાયો ૭ વળી—

નાળોવગરણમૂઆળ, કવલિઆ ફલયપુત્યચાઈળ ।
આસાયણા કયા જ, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥ ૮ ॥

જ્ઞાનસ્યાર્થત્ શ્રુતજ્ઞાનસ્યોપરૂપભૂતાના તદાધારકાણા કપરિકા કરલીતિ, ફલકાનિ પુસ્તકોભયપાર્શ્વવર્તીનિ, પુસ્તકો લિખિતપત્રસમ્મયઃ । એવા, આદર્લેલિન્યાદીના આશાતના વિનાશઃ કૃતાજ્ઞાનેન યત્ મિથ્યા મે દુઃકૃતમિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥ ૮ ॥

ગાથાર્થ — જ્ઞાનના એટલે શ્રુતજ્ઞાનના ઉપકન્થુભૂત તેના આધારરૂપ કવલિકા (ડવતી), ફલક-પાટનીઓ પુસ્તકની બને બાજુ રાખવામા આવે છે તે અને પુસ્તક-લખેલા પત્રના સમયરૂપ તેમ જ આદિ શબ્દથી લેખણ વિગેરેની જે આશાતના-તેના વિનાશ રૂપ કરી હોય તે સળધી મારું હૃદય મિથ્યા થાયો ૮

દર્શનાચારમાશ્રિત્યાર—

જ સમ્મત્ત નિસ્સકિઆઈઅટ્ટવિહગુણસમાઉત્ત ।
ધરિઅ મણ્ઠ ન સમ્મ, મિચ્છા મે દુક્કડં તસ્સ ॥ ૯ ॥

જ સમ્મત્ત, યત્સમ્યક્ત્ત્વ સમ્યક્થદ્ધાન નિઃશઙ્કિતાદિ અણ્ઠ પ્રકારગુણસમાયુક્ત અણ્ઠવિધાચારપ્રતિપાલનપ્રવચન થદ્ધાનશુદ્ધ,

કર્તવ્યશુદ્ધ ચ, ન ઘૃત નાવધારિત મયા મૂઢેન સતા સમ્યક્-
ગુરુક્તયુક્તયા, મિથ્યા મે દુ કૃતમિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥ ૯ ॥

કુવે ધીબ્ત દર્શનાચારના અતિચાર કહે છે —

ગાથાર્થ — જે સમ્યક્-સમ્યક્ શ્રદ્ધાનરૂપ નિ શકિતાદિ
આઠ પ્રકારના ગુણ(આચાર)વડે યુક્ત, અષ્ટવિધ આચારના પ્રતિ
પાલનરૂપ શ્રદ્ધાનશુદ્ધ અને કર્તવ્યશુદ્ધ મે ન અગીકાર કર્યું
હોય-મે મૂઢે સમ્યક્ ગુરુકથિત યુક્તિવડે સ્વીકાર્યુ ન હોય તે
નબધી મારુ દુ કૃત મિથ્યા યાઓ ૯

જ ન જણિયા જિણાણ, જિણપડિમાણ ચ ભાવઓ પૂઆ ।
જ ચ અમત્તી વિહિઆ, મિચ્છા મે દુક્કહ તસ્સ ॥ ૧૦ ॥

જ ન જણિયા૦, યજ્ઞ જનિતા ન કૃતા જિનાના વિધમાન
તીર્થકૃતા તત્તત્કાલપ્રમરના, તથા જિનપ્રતિમાના શાશ્વત્યશા-
શ્વતીના, માનત પૂજાદ્વાગ્રમાદિપ્રકારૈસ્ત્રિધાઽષ્ટધા વા યદ્વા
મક્તિ પુષ્પાદ્યર્ચાદિપદ્ધતિપ્રકારાકરણરૂપા વિહિતા, મિથ્યા મે
દુ કૃતમિત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥ ૧૦ ॥

દર્શનાચાર સબધી જ વિશેષ કહે છે —

ગાથાર્થ — વિધમાન તીર્થ કરોની-તે તે કાળમા ઉત્પન્ન વયે
હોની તેમજ શાશ્વતી અશાશ્વતી જિનપ્રતિમાની મે જે અગ,
અથ ને ભાવાદિ ત્રણે પ્રકારોવડે અથવા અષ્ટ પ્રકારોવડે ભાવવડે

પૂજા ન કરી તથા પુષ્પાદિ પાત્ર પ્રકારની પૂજા ન કરવારૂપ અલક્ષિત કરી તે મળધી મારુ હુ કૃત મિથ્યા થાઓ ૧૦ વળી

જ વિરડઓ વિનાસો, ચેડઅદવસ્સ જ વિનાસતો ।
અન્નો ઉવિરિકઓ મે, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૧૧॥

‘જ વિરડઓ૦, યત્ વિરચિતો નિપ્પાદિતઃ વિનાશ અઙ્ગો-
દ્વારદાનાદિના ચૈત્યાશ્રિતદ્રવ્યસ્ય નાણમ્પાદેઃ, યચ્ચ તદ્વિનાશયન્
મલ્લનાદિપ્રકારે અન્ય કથિત્ ઉપેક્ષિત’ અનાદૃત્ય મુક્તો મે
મયેતિ મિથ્યા મે હુ કૃતમિત્યાદિ પૂર્વમત્ ॥ ૧૧ ॥

ગાથાર્થ —મે જે કાષ્ઠ દેવાશ્રિત દ્રવ્ય—નાણુ વિગેરેનો ‘અ ગો-
ધા’ આપવાદિ વડે વિનાશ કર્યો હોય અથવા તેનો લલણાદિ પ્રકારો
વડે વિનાશ કરનારનો જે ઉપેક્ષાભાવ કર્યો હોય—અનાદૃત્યથી છોડી
દીધેલ હોય તે મળધી મારુ હુ કૃત મિથ્યા થાઓ ૧૧

આસાયણ કુળતો, જ કહવિ જિણિદમદિરાઈસુ ।
સત્તીષ ન નિસિદ્ધો, મિચ્છા મે દુક્કડં તસ્સ ॥૧૨॥

‘આસાયણ કુળતો૦, અજ્ઞાનાદ્યા શાતના વિનાશ આશાતના,
તા કુર્મેન્ યત્ કથમપિ જઘન્યમધ્યમોત્કૃષ્ટાદિમેદેઃ, જિનેન્દ્ર-

૧ કાષ્ઠ પથ્થુ વસ્તુ ગમ્યા વિના અગ ઉપર જ ઉધારે ધીપુ હોય તે
ખોટું થવા મલન છે

મનનાદિષુ, શુક્ત્યા નિવારણશક્તિસમયે ન નિષેદો ન નિવારિતઃ,
મિથ્યા મે દુઃકૃતમિત્યાદિ ॥ ૧૨ ॥

ગાથાર્થ—અજ્ઞાનવટે જે સાતના-આસાતના-વિનાશ તેને
જિનેશ્વરના મહિરાદિકમા જઘન્ય, મધ્યમ અથવા ઉત્કૃષ્ટ ભેદવટે
કરતા એવા અયને, છતી યક્ષિતએ નિવાર્યા નહીં-નિષેધ્યા નહીં-
અટકાવ્યા નહીં તે સળધી મારુ દુકૃત મિથ્યા થાયો ૧૨

ચારિત્રાચારમાશ્રિત્યાદ—

હવે ચારિત્રાચારના અતિચાર કહે છે —

જ પચર્હિં સમિર્દ્ધિ, ગુત્તીર્હિં તિર્હિં સગય સયય ।
પરિપાલિય ન ચરણ, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૧૩॥

‘જ પચર્હિં સમિર્દ્ધિં, યત્પશ્ચમિ મમિતિમિ, ગુપ્તિમિસ્તિ
સુમિશ્ર મદ્ગત સહિત અષ્ટપ્રવચનમાત્મમહિત મત્તત નિરન્તર ન
પરિપાલિતમસ્મિન્ જન્મનિ ચરણ ચારિત્ર માધ્યાચાર’, મિથ્યા
મે દુઃકૃતમિત્યાદિ પૂર્વગત્ ॥ ૧૩ ॥

ગાથાર્થ—આ જન્મમા પાચ સમિતિ અને યશુ ગુપ્તિ-એ
અષ્ટપ્રવચન માતા સહિત ચારિત્ર મે જે નિરન્તર ન પાળ્યુ-
સાધ્યાચારમા ન વર્ત્યો તે સળધી મારુ દુકૃત મિથ્યા થાયો ૧૩

એર્ગિંદિઆણ જ કહવિ, પુઢવિજલજલણમારુઅતરૂણા ।
જીવાણ વહો વિહિઓ, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૧૪॥

‘एगिंदियाण ज कहनि०, एकमेन स्पर्शनरूपमिन्द्रिय येषा
ते तेषा यत् कथमपि, पृथिवी काठिन्यरूपा, जल द्रवरूप, ज्वलन
उष्णस्पर्शरूप., मारुतो गतरूपः, तरवो वृक्षादिरूपा., एषा
जीवाना यो रधो विनाशः कृतः, उपलक्षणात् कारित , मिथ्या
मम दु कृतमित्यादि प्राग्वत् ॥ १४ ॥

આગ્નિત્રાયાને અગે જ વિશેષ પ્રકારે પાત્ર અહિં સાદિ પ્રતીભા
અતિથાર લાગ્યા હોય તેનું વર્ણન કરતા પહેલા પ્રતીભા પ્રથમ
એકેદ્રિય જીવોની વિરાધના જે કરી હોય તેને માટે કહે છે —

ગાથાર્થ — એક સ્પર્શરૂપ ઇન્દ્રિય છે જેને એવા પૃથિવી
(કાઠિન્યરૂપ), જળ (દ્રવરૂપ), જ્વલન (ઉષ્ણ સ્પર્શરૂપ), મારુત
(વાયુરૂપ), તરંગો (વૃક્ષાદિરૂપ) એ પાત્ર પ્રકારના એકેદ્રિય તરીકે
ઓળખાતા જીવોને જે વધ-વિનાશ મેં કર્યો હોય અથવા ઉપ
લક્ષણથી કરાવ્યો હોય તે મળેથી મારુ દુ કૃત મિથ્યા થાયો ૧૪

किमिसखसुत्तिपूअर, जलोअगडोयालसप्पमुहा ।
हणिया वेडदिआ ज, मिच्छा मे दुक्ख तस्स ॥ १५ ॥

‘ किमि०, कृमय पुलाकृम्यादयः, शङ्खाः शूरा ,
शुक्तय., पूतरा जलमध्यगतिन., जलौकसो जलसर्पिण्यः, गडो-
लका सदरान्तरुत्पन्ना., अलमा प्रथमवृष्टिसम्भवा, एतदादयः
हता विनाशिताः, स्पर्शनरसनरूपे द्वे इन्द्रिये येषा ते तथा,
मिथ्या मे दुःकृतमित्यादि प्राग्वत् ॥ १५ ॥

હવે ઐશ્વર્ય્ય જીવો પરત્વે કહે છે —

ગાથાર્થ — કૃમિઓ, શંખો, શુક્તિઓ (છીપો), પૂતરા (પૂગ-જળમા રહેવા જીવો), જળો (જળસર્પિણી), ગડોળા-ઉદરમા ઉત્પન્ન થનારા, અગ્નીયા (પ્રથમ વૃષ્ટિ વળતે ઉત્પન્ન થનારા) ઇત્યાદિ સ્પર્શન અને રસન (શરીર ને જિજ્ઞાસુ) રૂપ ઐશ્વર્ય્યવાળા જે જીવો તેનો મે જે વધ-વિનાશ કર્યો હોય તે સળધી મારુ હુ કૃત મિથ્યા થાઓ ૧૫

ગદ્ગદયજુજૂઆ, મકુળમકોડકીડિઆઈઆ ।

નિહયા તેઈદિઆ જ, મિચ્છા મે દુક્કડ તસ્સ ॥૧૬॥

‘ ગદ્ગદય૦, ગદ્ગદકા ગદ્ગદિઆ, इति लोके । कुन्धत्र , युका . पदपटिका , मत्कुणाः कोलकुणा , मत्कोटा मकोडा इति । कीटिका ’ पिपीलिका इत्यादयो जीवा निहता विनाशिताः, त्रीणि स्पर्शनरसनघ्राणरूपाणि इन्द्रियाणि येषां ते तथा हता विनाशिता यत्तत् मिथ्या मे दु कृतमित्यादि पूर्ववत् ॥ १६ ॥

હવે તેઐશ્વર્ય્ય-ત્રણ ઐશ્વર્ય્યોવાળા જીવો સળધી કહે છે —

ગાથાર્થ — ગદ્ગદકા (ગદ્ગદિયા), કુજુઆ, જૂ (વાપડી), માકળ (કોલકુળ), મકોડા, કીડી (પિપીલિકા) ઇત્યાદિ જીવો જે સ્પર્શન, રસન અને ગ્રાણ (નાગિકા) રૂપ ત્રણ ઐશ્વર્ય્યોવાળા જે તેનો મે જે વિનાશ કર્યો હોય તે સળધી મારુ હુ કૃત મિથ્યા થાઓ ૧૬

कोलिअ य कुत्तिआ, विच्छुमच्छिआ सलहछप्पयप्पमुहा।
चउरिदिया हया ज, मिच्छा मे दुक्कड तस्स ॥१७॥

‘कोलि०, कोलिकाः कोलिका पुटा कोलीआनडा, इति लोके । कुत्तिकाः कूती इति, वृद्धिकाः, भक्षिकाः, सरथाः शलभाः पतङ्गाः, पद्मपदा भ्रमरा प्रमुखा एतदाद्या स्पर्शनरमनघ्राणचक्षुर्लक्षणानि चत्वारिन्द्रियाणि येषां ते, तथा हता विनाशिता यत् मिथ्या मे मम दुःकृतमित्यादि पूर्ववत् ॥ १७ ॥

इवे थार छिदियोवाणा एव स जधी ढडे ठे—

शान्तिार्थ — कोलिकापुटा (कोलियावडा) कशेगीया, कुत्तिडा (कुत्ति), गीछी (वृद्धिका), भाणी (भक्षिका), शलला (पतंगिया), पद्मपदा (भ्रमरा) धन्यादि स्पर्शन, रसन, घ्राण ने यक्षुउप थार छिदियोवाणा जे ठोड एव मे दुष्ट्या-विनाश पमाज्या ते स जधी भागे दुष्ट मिथ्या थाओ १७

इवे पथेदियमा मुज्जयने तिर्थथानी विनाधना स जधी जे ढडे ठे—

जलयरथलयरखयरा, आउट्टिपमायदप्पकप्पेसु ।
पंविंदिया हया ज, मिच्छा मे दुक्कड तस्स ॥१८॥

‘जलयर०, जले चरन्तीति जलचरा मत्स्यकच्छपादयः, स्थले भूमौ चरन्तीति स्थलचराः शशशूकरादयः, खे आकाशे

ચરન્તીતિ સ્વચરા ચટકાદય । ઉપેત્ય કરણમાકુટ્ટિ । ૧ । એત
 છક્ષણગાઘેયમ્—“ આકુટ્ટિઆકુટ્ટિવા, દપ્પો પુણ હોઈ વગ્ગા-
 ઈઓ । કદપ્પાઢપમાઓ, કપ્પો પુણ કારણે કરણ ॥૧॥ ” કારણ
 તુ જ્ઞાનાદિ કન્દર્પાદિ પ્રમાદ. ૨ । ત્તલ્લગનાદિદર્પ ૩ । કારણેન
 કરણ કલ્પ ૪ । એતેષુ હતુભૂતેષુ સ્પર્શનરસનદ્રાણચક્ષુ શ્રોત્ર-
 લક્ષણાનિ પચ્ચ ઇન્દ્રિયાણિ યેષાં તે પચ્ચેન્દ્રિયા જીગા હતા
 વિનાશિતા, યત્ મિથ્યા મે દુ કૃતમિત્યાદિ પૂર્વનત્ ॥ ૧૮ ॥

ગાથાર્થ —જળમા ચરે-ફરે તે જળચર-મત્સ્ય તથા ઢાચળા
 વિગેરે, સ્થળ જે ભૂમિ તેના પર જે ચરે-ફરે તે મથળચર મમલા,
 હરણ, ગકર (બુઢ) વિગેરે તથા ખે એટલે આગશમા જે ચરે-ફરે
 તે ખેચર ચકલા વિગેરે સ્પર્શન, રસન, દ્રાણ, ચક્ષુ અને શ્રોત્ર
 (કાન)ઉપ પાચ ઇન્દ્રિયાણા જે છોડે તેને આકુટ્ટિ, પ્રમાદ,
 દર્પ અને કારણે કરીને મે હુણ્યા હોય-તેનો વિનાશ કર્યો હોય
 તે સળધી મારુ હુ કૃત મિથ્યા થાઓ ? ૧૮

આકુટ્ટિ વિગેરેનુ લક્ષણ આ પ્રમાણે—

“ આકુટ્ટિ એટલે ઉપેત્ય અર્થાત્ ધરાદાપૂર્વક જાણીબૂઝીને
 હિંસા કરવી તે, દર્પ તે વગ્ગનધાવનાદિ-દોડવા વગ્ગવાદિ વડે

૧ પચ્ચેન્દ્રિયા માન તિર્ય ચો જ કહેવાનુ કારણ એ છે કે—નાર ને
 ઢોલો તો મનુષ્યથી મગ્ધ પામતા નથી અને મનુષ્યના પ્રાણુ વિનાશ કર
 વાનો બહુધા સજા નથી તેથી જ એના તિર્ય ચ પચ્ચેન્દ્રિય સીધા છે

હિંમા થાય તે, પ્રમાદ એટલે ડહપાદિકથી હિંમા વાય તે અને ડહપ તે કારણે હિંસા કઠ્ઠી પડે તે

દ્વિતીયવ્રતમાશ્રિત્યા—

હવે બીજા વ્રત સળધી અતિથાન દોષ કહે છે —

જ કોહલોહભયહાસપરવસેણ મય વિમૂઢેણ ।
ભાસિઅમસચ્ચવયણ, ત નિદે ત ચ ગરિહામિ ॥૧૯॥

‘ જ કોહલોહ૦, યત્ ક્રોધલોભભયહાસ્યપરવસેણ એતદ્દોષ-
પરાભૂતેન મયા, ઉપલક્ષણાચ્ચત્તાર કપાયા નોકપાયાશ્ચ નયાપિ
ગ્રાહ્યા. । મોહનીયકર્મપરાભૂતેનાજ્ઞેનેતિ ભાષિત જલ્પિત અમત્ય-
વચન મૃપાનાદન શાસ્ત્રવિરુદ્ધ લોકવિરુદ્ધ તા તત્પાપ નિન્દામિ
મનસા પશ્ચાત્તાપેન ગર્હે ચ ગુરુમાક્ષિકમિતિ ગાથાર્થ’ ॥ ૧૯ ॥

ગાથાર્થ — ક્રોધ, લોભ, ભય અને હાસ્યના પરવસપણાએ
કરીને—એ દોષોથી પરાભૂત થઈને મે જે કાંઈ અસત્ય ઉચ્ચા
રણ—મૃપાવાદન શાસ્ત્રવિરુદ્ધ તેમ જ લોકવિરુદ્ધ કથું હોય, અસત્ય
બોલ્યો હોઉં તેને હું મનના પશ્ચાત્તાપવડ નિંદુ છું અને ગુરુ
સાક્ષીએ ગર્હુ છું (વિશેષ નિંદુ છું) આમા ક્રોધ—લોભના
ઉપલક્ષણથી ચારે કપાય અને ભય—હાસ્યના ઉપલક્ષણથી નવ
નોકપાય ગ્રહણ કરવા, કારણ કે તે બધા અમત્ય બોલવામા કારણુપ
હોય છે ૧૯

તૃતીયવ્રતમાશ્રિત્યાહ—

હવે ત્રીજા વ્રતના અતિથાર દોષ સંબંધી કહે છે —

જ કવડવાવડેણ, મણ પરચચિરુણ થેવપિ ।
ગહિઅ ધણ અદિન્ન, ત નિંદે ત ચ ગરિહામિ ॥૨૦॥

‘ જ કવડવાવડેણ, યત્ કપટવ્યાપૃતેન કૂટભાષિતકૂટનેપધ્યા-
દિપરાવર્તનેન તત્કરણેન મયા પરમન્ય ચચ્ચયિત્વા દ્વણ્ણિમુણ્ણિવ્યા-
સોહન સ્તોકમપિ રૂપકાદિમાત્રમપિ ગૃહીત લાત ધન ગણિમાદિ-
ચતુર્ભેદ ચદત્ત અનપિત તત્પાપ નિન્દામિ ગર્હે ચેત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥૨૦॥

ગાથાર્થ —મે જે કપટ વાપરનારડે, જોડું બોલવાવડે અથવા
જોડા વેપાદિ પરાવર્તન કરનાવડે પરને કળીને—દ્વણ્ણિ મુણ્ણિના
બ્યામોહમા મુગ્ધ બનાવીને થોડા પણુ એક કપીઆની કિંમત
જેટલા પણુ અણિમધરિમાદિ ચાગ પ્રકારના પદાર્થો (દ્રવ્ય) લીધા
વિના (અદત્ત) લીધા હોય તથી લાગેના પાપને હું નિંદુ છું,
ગર્હુ છું ૨૦

ચતુર્થવ્રતમાશ્રિત્યાહ—

હવે ચોથા વ્રત સંબંધી અનિચાગ દોષ કહે છે —

દિવ્વ વ માણુસ વા, તેરિચ્છ વા સરાગહિચણ ।
જ મેહુણમાચરિઅ, ત નિંદે ત ચ ગરિહામિ ॥૨૧॥

‘ दिव व माणुस या० दिव देवतासम्बन्धि १, मनुष्य-
सम्बन्धि मानुष २, तैरिश्च वा तिर्यग्सम्बन्धि ३, कृतकारितादि-
मेदैः मरानहृदयेन कामरागतसचेतसा यन्मैषुन अत्र ह्य स्त्रीपुसयो-
योगे कुर्मसेयन आचीर्णं तन्निन्दे तच्च गर्हे, इत्यादि पूर्वम् ॥२१॥

गाथार्थ — देवसणधी, मनुष्यसणधी, ने तिर्यग्मणधी
कृतकारितादि जेहे करीने मरान हृदयवडे—कामरागधी तपेया यित्त
वडे ने मे अग्रह—स्त्रीपुत्रपना योगधी कगतु कुर्मनु (अग्रहनु)
मेवन कर्युं डोय ते मणधी हुं कृतने हुं निन्दे छु—गर्हं छु २१

पञ्चमव्रतमाश्रित्याह—

इये पाथभा नन मणधी कडे छे —

ज धणधन्नसुवन्नप्पमुहमि परिग्गहे नवविहे वि ।
विहिओ ममत्तभावो, त निदे त्त च गरिहामि ॥२२॥

‘ ज धणधन्नसुवन्न० यत् धन गणिमादि, वान्य ग्रीहादि,
सुवर्णं हेम, एतदाद्ये परिग्रहे नमन्ति नम्रकारेऽपि, तत्र धन
रौप्य १, धान्य २, क्षेत्र ३, गाम्नु ४, रूप्य ५, सुवर्णं ६,
कुप्य ७, द्विपद ८ चतुष्पद ९, एते नममेदाः । एतल्लक्षणे
परिग्रह कृतो ममत्तभावस्तन्निन्दे, तच्च गर्हे, इत्यादि पूर्वम्
॥ २२ ॥ मूलगुणानाश्रित्य प्रोक्तम् ॥

તપઆચારમાશ્રિત્યાર—

આ પ્રમાણે આગ્નિચારના અતિચાર કહ્યા, હવે તપાચારના કહે ૩ —

વાહિરમઘ્નિતરય, તવ દુવાલસવિહ જિણુદિદ્ધ ।
જ સત્તીષ્ઠ ન કય, ત નિદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૨૪ ॥

‘વાહિરમઘ્નિતરય’ લૌકિકૈરપિ ક્રિયમાણત્વાદ્ ગાહ્ય તપ પોઢા, જિનશામન એ ક્રિયમાણત્વાદાભ્યન્તર પોઢા, ઇતિ તપો દ્વાદશવિધ જિનોદિદ્ધ જિનપ્રણીત ચત્ શક્ત્યા મામર્થ્યમમ્ભવે ન કૃત ન કારિત નાનુમોદિત, તન્નિન્દે ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ ॥ ૨૪ ॥

ગાથાર્થ — બાહ્ય અને આંતર એમ બે પ્રકારનો મળીને તપ બાર પ્રકારનો શ્રી જિનેશ્વરે કહ્યો છે લૌકિકમા પણ જે તપ કન્યા છે તે તપ બાહ્ય કહેવાય છે તેના છ પ્રકાર છે અને જે તપ જિનશામનમા જ કરાય છે તે તપ આંતર કહેવાય છે તેના પણ છ પ્રકાર છે એ બારે પ્રકારનો તપ છતી શક્તિએ ન કર્યો, ન કરાવ્યો, ન અનુમોદ્યો તે મળધી જે દોષ તેને નિહુ છુ—ગર્હુ છુ ૨૪

વીર્યાચારમાશ્રિત્યાર—

હવે વીર્યાચાર સંબંધી દોષ કહે છે —

જોગેસુ મુરુકપહસાહગેસુ જ વીરિઅ ન ચ પડત્ત ।
મળવાયાકાણહિ, ત નિદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૨૫ ॥

‘जोगेसु मुक्कपहमाहगेसु० योगेषु मनोनाकायलक्षणेसु
मोक्षमार्गसाधकेषु मोक्षप्राप्तिकारणभूतेषु यदीर्यं पराक्रमलक्षण
रीर्याचारप्रयोगरूपं न प्रयुक्तं मनोनाकायै० मनोयोगप्रचनयोग
काययोगं कृत्वा तन्निन्द इत्यादि पूर्ववत् ॥२५॥

गाथार्थ — मोक्षमार्गना माधक-मोक्षप्राप्तिना कारणभूत
मन-वचन-कायाना योगने विपे गेहु ने वीर्य-पराक्रम-वीर्याचारना
प्रयोग इप तेने मे मन-वचन-कायाने न प्रयुज्यु होय-तेने
अनुसरता कार्यमा न वापर्यु होय तेथी लागेला होयने हु निहु
छु-गहुं छु २५

अतिथारालोचनद्वारमुक्त्या प्रतोषारद्वारमाह—

अतिथार आवेयनइप प्रथम द्वार छडीन ये जीणु मना
अथार द्वार छडे ३—

पाणाइवायविरमणपमुहाइ तुम दुवालसवयाइ ।
सम्म परिभावतो, भणसु जहागहिअभगाइ ॥२६॥

‘पाणाइवायविरमण० स्थूलप्राणातिपातविरमणप्रमुखाणि
त्रिदश प्रतानि श्राद्धधर्मोचितानि भूलोत्तरगुणलक्षणानि सम्यग्
मनसा परिभाषयन् अङ्गीकुर्वन् भणम्ब मुखेनोच्चर, यथागृहीत
भङ्गानि तत्र भङ्गा द्वित्रिधित्रिधादयो ज्ञेया । द्वारम् २ ॥२६॥

गाथार्थ — स्थूल प्राणानिपातविरमणादि उप वार प्रदाना

શ્રાદ્ધધર્મને ઉચિત મૂળોત્તમ ગુણ લક્ષણ ને મતો તેને તું મમ્યજ્ઞ પ્રકારે મનવી ભાવતો મતો, અગીડા કમ્તો સતો મુખે કરીને ઉચ્ચા કમ, ઠે જે ભાગવડે ત પ્રવમ અપા કયા હોય તે પ્રમાણે ઉચ્ચ અહી દિવિધ ત્રિવિધ વિગેરે ભાગા જાપુના ૨૦

તુનીય દ્વારમાહ—

હવે ત્રીજુ ઠાવ મર્મ શુને જમાવવા ઉપ કહે છે —

સ્વામેસુ સદસત્તે, સ્વામેસુ તેસિ તુમ વિગયકોવો ।
પરિહરિઅપુદ્ધવેરો, સદ્વે મિત્તાત્તિ ચિતેસુ ॥ ૨૭ ॥

‘સ્વામેસુ’ સમયસ્વ મર્મમચ્ચાન્ ત્યમપિ તેપુ તમ ક્ષાન્તિ કુરુ ક્ષમાનાન્ મય વિગતક્રોધ, ઉપલક્ષણાન્મુક્ત મર્મકપાય-રહિત. મન્ પરિહૃતપૂર્વમનૈર. ત્યક્તમમસ્તૈરમાન, તાન્ મનાન મિત્રાનિતિ ચિન્તય મનમા પરિમાનય દ્વારમ્ ॥૩॥ ૨૭ ॥

ગાથાર્થ —તુ મર્મ શુને જમાવ અને તુ પણ સર્મને ક્ષમા કર ઠાવ નહિત એટલે ક્ષમાવાન્ થા ઉપલક્ષણથી મુક્ત મર્મ કપાયરહિત-પૂર્વ વેર જેતો મર્મ પરિહર્યા ઠે-મમસ્ત વેર ભાવ જેણે તમથો ઠે એવો થયો મતા મર્મ શુવ માન મિત્ર છે એમ ચિતન-મનવડે વિચાર કર ૨૭

ચતુર્થદ્વારમાહ—

હવે ચોથુ અર્થ પાપમ્ચાનકો તજવાઉપ ઠાવ કહે છે —

પાણાઙ્વાય ૧ મલિઅ ૨, ચોરિક્ક ૩ મેહુણ ૪ દવિણમુચ્છ ૫
કોહદમાણ ૭ માય ૮, લોમ ૧ પિજ્જ ૧૦ તહા દોસાં ૧૧ ૧૨ ૮

कलह १२ अवभस्काण १३, पेसुन्न १४ रइ अरइ समाउत्त १५
 परपरिवाय १६ मायामोस १७ मिच्छत्तसल्ल च १८ ॥ २९ ॥
 वोसिरसु ढमाड, मुस्कमग्गससग्गविग्घभूआड ।
 दुग्गइनिधधणाड, अठारस पावट्टाणाइं ॥ ३० ॥

‘ पाणाडराडमलिज्ज० प्राणातिपात व्युत्सृजेत्युत्तरगाथया
 त्रियामम्बन्ध, अलीक मृषाभाषण, चौर्यमदत्तादान, मैथुनम
 न्नक्षमजन द्विणिमूच्छाँ परिग्रहममता, क्रोध कोप, मानमहङ्का
 रलक्षण, मायां परवञ्चनात्मिका, लोभमिच्छाभिष्टुद्धि, प्रेम
 अभिप्यङ्गरूप तथा द्वेषमग्रीत्यात्मक वस्तु निन्दास्वरूपम् ॥ २८ ॥

‘ कलह० कलह मिथो राटिक्करण, अभ्याख्यान परपा-
 ममदोषारोपण, पशून्य चाटिका परपा, रत्यरतिम्या ममायुक्त
 महित इष्टे वस्तुनि रतिस्तद्विपरीतेऽरतिरित्यकमेव, परपा परिज
 दन परपरिनाद अर्णवादजल्पन, मायया मृषाजल्पन मायामृषा
 ता, मिथ्यात्व श्रल्यमित्र श्रल्य मिथ्यात्वश्रल्य, च समुच्चये ॥ २९ ॥

‘ वोसिरसु०, व्युत्सृज त्यज इमानि पूर्वोक्तस्वरूपाणि,
 मोक्षस्य मार्गो ज्ञानादिस्तस्य समर्ग ससेवन, तत्र विघ्नभूता
 न्यन्तरायकारणानि एतेषु मत्सु तदप्राप्ते दुर्गतिनरकादिस्तस्या
 निबन्धनानि भूलकारणानि अष्टादशापि पापस्थानकानि तानि
 त्व प्रत्येक व्युत्सृजेति क्रियासम्बन्ध ॥ द्वारम् ४ ॥ ३० ॥

૧ પ્રાણુતિપાન (જીવહિંસા), ૨ અલીક (મૃધાભાષણ),
૩ ચૌર્ય (અદત્તાદાન), ૪ મૈથુન (અપ્રમદસેવન), ૫ દ્રવ્ય
મૂર્છા (પરિશ્રદ્ધ મમતા), ૬ ક્રોધ (ડોષ), ૭ માન (અહ કાગ),
૮ માયા (પરનચનરૂપ), ૯ લોભ (ઇષ્ટાની અભિવૃદ્ધિ), ૧૦
પ્રેમ (અભિધ્વજ-રાગ), ૧૧ દ્વેષ (અપ્રીતિરૂપ-વસ્તુનિંદારૂપ),
૧૨ કલહ (અદર અદર કલેશ કરવો ન), ૧૩ અભ્યાખ્યાન
(અન્યને કલક આપવું તે), ૧૪ પેરુન્ય (અન્યની ચાડી
ખાધી ન), ૧૫ રતિ ને અરતિનડે યુક્ત ઈષ્ટ વસ્તુમા રતિ (પ્રીતિ)
કરવી અને અનિષ્ટ વસ્તુમા અગતિ (અપ્રીતિ) કરવી તે, એ મગીને
એક નાન જાણવું, ૧૬ પરપરિવાદ (પારકા અવર્ણવાદ બોલવા
તે), ૧૭ માયામૃષા (કપટવડે અમલ્ય બોલવું તે), ૧૮ મિથ્યાત્વ-
રૂપ શબ્દ ત મિથ્યાત્વશબ્દ આ ઉપરોક્ત સ્વરૂપવાળા ૧૮ પાપ
સ્થાનક ત્યજ, ઠારણ કે તે મોક્ષમાર્ગ ને જાનાદિ તેનો મ મર્ગ
ને મ મેવન તેમા વિશ્વભૂત-અતગત્ય કરનારા કે કારણ કે એ
પાપ-ધાનકો સતે તેની-મોક્ષમાર્ગની અપ્રાપ્તિ છે, વળી તે દુર્ગતિ
ને નન્ક નિર્ધારાદિ તેના નિબંધન-મૂળ કારણભૂત છે, તેથી
પ્રત્યેકને બુદ્ધિપૂર્વક તથા દે ૨૮-૨૯-૩૦

ચતુઃકારણરૂપ પञ्चમ દ્વારમાહ—

હવે ચાર શરણ કરવારૂપ પાપમુ દ્વાર કહે છે —

પ્રથમ અરિહંતાના શરણ માટે ચા- ગાથા આ પ્રમાણે —

ચતુર્સાસાસયજુઆ, અદ્વમહાપાડિહેરપડિપુન્ના ।

સુરવિહિઅસમોસરણા, અરહતા મજ્ઞ તે સરણં ॥૩૧॥

चउविहकसायचत्ता, चउवयणा चउप्पयारधम्मकहा ।
 चउगडदुहनिद्वलणा, अरहता मज्झ ते सरण ॥३२॥
 जे अट्टकम्ममुक्का, वरकेवलनाणमुणिअपरमत्था ।
 अट्टमयट्ठाणरहिआ, अरहता मज्झ ते सरण ॥३३॥
 भवखित्ते अरुहता, भावारिप्पहणणे अरिहता ।
 जे तिजगप्पअणिज्जा, अरहता मज्झ ते सरण ॥३४॥

‘चउतीसअट्टमयजुआ० महोत्थादिचतुस्त्रिंशदतिशययुता ,
 अशोकाद्यष्टमहाप्रातिहार्यप्रतिपूर्णा , तत्र प्रातिहार्याणि तीर्थङ्गता
 केनलोत्पत्ते मदा भवन्त्येव, सुरगिहितमममरणा तत्र ममम-
 रण वप्रत्रयादिसामग्रीक कादाचित्कमेव भवतीति । अर्हन्ति
 त्रिभुवनकृता पूजामित्यर्हन्तोऽतीतानागतवर्त्तमानकालभाविनस्ते
 मम शरण भवन्तिप्रति गम्यम् ॥ ३१ ॥

‘चउविहकसायचत्ता० त्यक्तचतुर्विधरूपाया., उपलक्ष-
 णान्नोरूपायाणामपि त्याग , क्तान्तम्य परनिपात’ प्राकृतत्वात् ।
 चतुर्दनाश्वतूरूपधारिण ममवमरणे देवविदुर्वितरूपत्रयमद्भा-
 वात् । दानादिचतुःप्रकारधर्मरूपाश्रयका योजननीहारिण्या
 वाण्या धर्मोपदेशदानेन लोकोपकारिण नरणादिचतुर्गतिदुःख
 नितरा दलयन्ति चूर्णयन्ति भव्याना ये ते तथा । एवमिधा
 उक्तप्रशेषणा अर्हन्तस्ते मम शरण भवन्तिप्रति शब्दार्थः ॥३२॥

‘ જે અટ્ટકમ્મમુક્તાં એ અર્હન્તો જ્ઞાનાનરણાઘટકર્મમુક્તાઃ
મૂલપ્રકૃતિત ઉત્તરપ્રકૃતિતથ ચરકેતલજ્ઞાનેન મર્ગોત્તમજ્ઞાનેન,
ઉપલક્ષણાન્કેતલદર્શનેનાપિ જ્ઞાતા મકલજીવાર્જીવાદિપદાર્થા
યૈસ્તે નવા, જાત્યાઘટિપ્રિધમદસ્થાનગદ્ધિતા, ઉપલક્ષણાન્માયા-
સ્થાનાદિપરિગ્રહઃ, એવિધા અર્હન્તો મમ ગ્રન્થ મરન્તિતિ
ગમ્યમ્ ॥ ૩૩ ॥

‘ મરતિત્તે અરુહતાં મવન મરં સમારં સ એવ ક્ષેત્ર
જન્તૂના ઉત્પત્તિસ્થાન તવારુહન્તઃ પુનર્માગમપ્રાપ્નુવન્ત ઇતિ
અરુહન્તં । ૧ । માગારયો રાગદ્વેષાદયસ્તેષા પ્રહનનેન મૂલતો
વિનાશનેન અરીણા હન્તારમ્ને અરિહન્તાર । ૨ । એ ચ જગમ્યમ્ય
જગન્નયનામિલોકમમૂહસ્ય પૂજનીયા અર્ચનયોગ્યાં, એવિધા
અર્હન્ત ઇત્યાદિ પૂર્વવત્ । ઉક્ત પ્રથમશરણમ્ । ૧ ॥ ૩૪ ॥

ગાથાર્થ — “ચોત્રીશ અતિશય નયુક્ત, અંગેત્તવૃક્ષાદિ આઠ
મહાપ્રાતિહાર્યથી પચ્ચિર્ણ, (તીર્થ કં દેવળજ્ઞાન પામે ત્યાંથી જે
નિન્તં માથે જે હોય તે પ્રાતિહાર્ય કહેવાય છે) દેવોએ કર્યું
છે સમવમગ્ણુ જેને માટે તે (આ સમવમગ્ણુ ત્રણ ગઠ વિગેરેથી
સમવમગ્ણુ હોય છે તે કળચિત્ જે હોય છે) અને જે ત્રણ ભુવ-
નની કરેલી પૂજને યોગ્ય છે એવા અતીત, અનાગત અને વર્ત-
માનકાળ લાવી જિનેશ્વરો તે મને શરણુભૂત થાઓ ૩૧

ચાર ઠવાયથી અને ઉપલક્ષણવડે નોઠવાયોથી પેણુ મુક્ત
(ગદ્ધિત), ચાર મુખવાળા (સમવમગ્ણુમા પૂર્વદિશાએ પ્રભુ

પોતે ગિરાજે છે અને બીજી રણ દિશાએ દેવો તેમની જેવા પ્રતિબિંબો રચે છે તેવી ચાર વદનવાળા કહેવાય છે), દાનાદિ (દાન, શીલ, તપ ને ભાવરૂપ) ચાર પ્રકારના ધર્મને કહેનારા, એક ચોરસ પર્થત વિસ્તાર પામતી વાણીનડે દેવતા-ધર્મોપદેશ દેવાથી લોકાના ઉપમરી અને લબ્ય જીવોના નરકાદિ ચાર ગતિના દુ ખોને અત્યંત રહ્યે દગી નાખનારા-ચૂર્ણ કરી નાખનારા-નારાયણનારા એવા અર્હંત મને શરણભૂત થાઓ ૩૨

વગી જે અર્હંતો જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મથી મુક્ત એટલે મૂળપ્રકૃતિ અને ઉત્તરમટૃતિથી ગૃહિત, તથા શ્રેષ્ઠ દેવજ્ઞાનવડે તેમ જ ઉપલક્ષણથી કેવળદર્શનવડે જીવાજીવાદિ પદાર્થોના જ્ઞાતા તથા જાત્યાદિ આઠ પ્રકારના મદમ્ધાન ગૃહિત ઉપલક્ષણથી માયા સ્થાનાઠિકથી પણ મુક્ત એવા અરિહંત મને શરણભૂત હો ૩૩

લવ જે સગાર તદ્રૂપ જે મેત્ર-જીવોનું ઉત્પત્તિસ્થાન તમા નહીં ઉગના । એટલે પુનર્ભવને નહીં પામનારા તેથી અરુણ ત અને રાગાદિ ભાવશત્રુ તેને હણવાવડે-મૂળથી વિનાશ કરવાવડે યત્રુને હણનારા તે અરિહંત તમ જ ત્રણ લોકવાસી લોકમમૃદના-દેવ તથા મનુષ્યાદિના પૂજનીય-અર્ચન યોગ્ય હોવાથી અર્હંત એવા ત્રણ પ્રકારના સાર્થક નામવાળા શ્રી અરિહંત-તીર્થ કરો મને શરણભૂત હો ૩૪

દ્વિતીય શરણમાહ--

હવે બીજા સિદ્ધ લગવ તના શરણ માટે ચાર ગાથા કહે છે --

તરિજ્ઞ ભવસમુદ્ધ, રડદ્દુહલહરિલક્ષ્મણ ।

જે સિદ્ધસુહ પત્તા, તે સિદ્ધા હુતુ મે શરણ ॥ ૩૫ ॥

जे भजिऊण तवमुग्गरेण, निविडाइ कम्मनिअलाइं ।
 सपत्ता मुखसुह, ते सिद्धा हुतु मे सरण ॥ ३६ ॥
 झाणानलजोगेण, जाओ निदद्धसयलकम्ममलो ।
 कणग व जाण अप्पा, ते सिद्धा हुतु मे सरण ॥ ३७ ॥
 जाण न जम्मो न जरा, न वाहिणो न मरण न वा याहा ।
 न य कोहाइकसाया, ते सिद्धा हुतु मे सरण ॥ ३८ ॥

‘तरिऊण भयममुद्द० तीर्त्ता भयममुद्द ससारमागर रौद्राणि
 भयङ्कराणि यानि दुःखानि तान्येव लहर्यस्तासा लक्षाणि
 तैर्दुर्लभ्यो दुराक्रमणीयस्त तथा । ये मिद्धा निष्ठितार्था प्राणिन-
 स्तेषा मुखमग्निपुतिरूपं ग्राप्ता ते सिद्धा भवन्तु मम शरण,
 अनर्थप्रतिघातकारणम् ॥ ३५ ॥

‘जे भजिऊण तवमुग्गरेण० ये भक्त्वा चूर्णीकृत्य क्षपयित्वे
 त्यर्थः । बाह्याभ्यन्तरभेदभिन्नतपोमुद्दरेण निकाचितान्यपि घन-
 चात्यादिक्र्मनिगडानि आठीलेति लोकोक्त्या सप्राप्ता मोक्षमुख्य
 अपुनर्भवस्वरूप, ते सिद्धा भवन्तु मम शरणमिति ॥ ३६ ॥

झाणानलजोगेण० ध्यान शुक्लध्यान तदेवानलो यहिस्तस्य
 योगेन तद्वलेन जात उत्पन्नः निर्दग्धसकलकर्ममलः, तत्र कर्माणि
 झानावरणीयादीनि तान्येव मलो जात्यसुवर्णमिव येषामात्मा
 जीव अततीत्यात्मा, ते सिद्धा इत्यादि पूर्ववत् ॥ ३७ ॥

જાણ ન જન્મો ન જરાં ० યેપા મિદ્ધાના ન જન્મ ન પુનર્મવઃ,
 ન જરા વયોદાનિરૂપા, ન વ્યાધય કુષ્ઠાલીર્ણાદ્યાં, ન મરણ
 પ્રાણત્યાગ, ન વા વાધા મિથ. મઙ્ગીર્ણતાયા દસ્તપાદાદિમજ્જન,
 ચ પુનરર્થે ક્રોધાદય ક્રોધા, ઉપલક્ષણાન્નોક્ષપાયા અપિ ત્થા ન
 મરન્તિ ત મિદ્ધા ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ । દ્વિતીય ગ્રણમ્ ॥ ૩૮ ॥

ગાથાર્થ — ગેદ્ર એટલે ભયંકર એવા જે દુઝો તદ્દપ લાગો
 લહરીઓ-તરંગો તનારો દુલ્લભ-દુરાક્રમણીય એના મ આરસમુદ્રને
 તરીને જે મિદ્ધોના-નિષ્ઠિનાર્થ જાણીઓના અવિચ્યુતિ-નહી નાશ
 પામના । એવા મુળને મામેલા જે તે મિદ્ધો મને શ ભભૂત
 અનર્થનિધાનના કા છડપ હો ૩૫

૦ ૧૬ આક્યત- નેદવાળા તપકપ મુદ્ગ વડે નિકાચિત એવી
 ધનધાતુ નિગેદ્ર કર્મકપ એકીને ભાગી નાખીને-ચૂર્ણ કરી નાખીને-
 ખાતીન જે મોક્ષમુખને-અપુનર્ભવ ચ્વકપને પામ્યા છે તવા સિદ્ધો
 મને શરણભૂત હો ૩૬

શુકલધ્યાનકપ અનલ જે અગ્નિ તના ખગવડે કરીને મર્
 કર્મકપ મળ જેતો જાગી નાખ્યો છે-જ્ઞાનાવ ણીયાદિ જે કર્મ
 તદ્દપ મળને દૂર કર્યા છે તેવી તત્ત્વમુવર્ણની જેવો જેનો
 આત્મા નિર્મળ થયો છે એવા સિદ્ધો મને શરણભૂત હો ૩૭

જે મિદ્ધોને જન્મ નવી-કરીને આ સસારમા ઉપજવુ નથી,
 વયની હાનિકપ જરા જેમને નવી, દુષ્ટ અણજ્ઞાદિ વ્યાધિઓ
 જેને નથી, મરણ-પ્રાણનો ત્યાગ જેને નથી અને જાધા સકડાશને
 લઇને અદર અદર ભીસાવાથી હાથપગને ભાગનાકપ જેને નથી

અને જેને ક્રોધાદિ ચારે પ્રકારના કપાયો નથી-ઉપલક્ષણથી નોડાયો પણ નથી એવા મિદ્ધો મને નારણભૂત હો ૩૮

તૃતીય કારણમાહ—

હવે ત્રીજા સાધુના શરણ સળધી ચાગ ગાથા જોડે છે —

કાઠ મહુઅરવિત્તિ, જે વાયાલીસદોસપરિસુદ્ધ ।
 મુજતિ ભક્તપાણ, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૩૯॥
 પર્ચિદિયદમણપરા, નિજિઅકદપ્પદપ્પસરપસરા ।
 ધારતિ વમ્બેર, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૪૦॥
 જે પચસમિડસમિઆ, પચમહવયમરુવહણવસહા ।
 પચમગઈઅણુરન્તા, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૪૧॥
 જે ચત્તસયલસગા, સમમણિતણમિત્તસત્તુણો ધીરા ।
 સાહતિ મુક્કમગ્ગ, તે મુણિણો હુતુ મે સરણ ॥૪૨॥

‘ કાઠ મહુઅરવિત્તિં ૦ કુત્ત્રા ‘ જહા દુમસ્મં ૦’ इत्यादि-
 विधिना सूत्रोक्ता मधुमृगृत्तिं ये मुनयो द्वाचत्वारिंशदोषवर्जनात्
 माम्भ्येन शुद्ध तत्र १६ उद्गमदोषा १६ उत्पादनादोषा.
 १० एषणादोषा, एतदा वर्जनेन निर्दोषमित्यर्थ । अभ्य-
 हरन्ते मडलीदोषान् पश्चापि वर्जयन्तो भक्तमोदनादि पान मौची-

રાદિ ચ તે મુનય માધવ* મનન્તુ મે શરણ દુર્ગતિગમનનિ-
વાગ્નકારણમ્ ॥ ૩૯ ॥

પર્ચિદિયદમણપરા૦ પશ્ચેન્દ્રિયાણા સ્પર્શનાર્દીના દમન તત્ત
દ્વિપયત્યાગસ્તત્ર પરાસ્તત્પરા યે મુનય , ઇતિ પ્રાક્તનગાથાત ।
નિર્જિતો નિરાકૃત કુન્દર્પસ્ય યે દર્પપ્રધાના* શરા યાના સ્ત્રીદષ્ટિ-
પ્રમુખાસ્નેષા પ્રસરો વિસ્તારો યેસ્તે તથા । દધતે પ્રતિપાલયન્તિ
શ્રદ્ધાચર્ય ચતુર્થમહાત્રત, તે મુનય ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ ॥ ૪૦ ॥

‘ જે પચમમિદ્મમિઆ૦ યે ર્ચ્યાદિપશ્ચમમિતિભિ મમિતા*
સમ્યક્ તત્પ્રવૃત્તિષુ નિપુણા પશ્ચમચુચાનિ મહાત્રતાનિ તેષા પ્રતિ
પાલનરૂપો ભર ક્ષત્ર ભરસ્તસ્યોદ્વહને શુપમા ફર શુપમાસ્તે તથા ।
પશ્ચમી ગતિર્મોક્ષલક્ષણા તસ્યામનુકૂલતયા રક્તાસ્તદર્ચિન ઇતિ ।
તે મુનય ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ ॥ ૪૧ ॥

‘ જે ચત્તમયલસગા૦ યે મુનયસ્ત્યક્તમમસ્તમજ્ઞા* તત્ર
સજ્જતયાદિષુ પરિચય , મમમણિવળમિત્રશત્રવ તત્ર મળય
ચન્દ્રમાન્તાદ્યા વળમિત્રશત્રવ પ્રતીતા , એતેષુ મમા મનોભાવા
મિત્રજ્ઞાઘભાવાત્ । ધીરા અવિચલપ્રતિજ્ઞા સાધયન્તિ મોક્ષમાર્ગ
જ્ઞાનાદિસ્તનત્રયરૂપ તે મુનય ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ ॥ ૪૨ ॥

ગાથાર્થ — ‘ જલ દમસ્સ પુરુષમ ’ ઇત્યાદિ દશવૈકાલિક
સૂત્રની ગાથામા કહ્યા પ્રમાણે જે મુનિ મધુકરની જેવી વૃત્તિએ
કરીને બેતાગીશ દોષ વર્જવાથી મમન્ત પ્રકારે શુદ્ધ (નિર્દોષ)
એવા આહારને, મડગીના પાચ દોરને પણ વર્જને વાપરે છે-

ઓદનાદિ અક્તનુ જોજન તથા નોવિરાદિ જળનુ પાન કરે છે તે મુનિઓ-માધુઓ મને શરણુભૂત (દુર્ગનિગમન નિવારણના કાણુભૂત) થાઓ ૩૬ અહીં બેતાળીશ દોષ ૧૬ ઉદ્દગમ દોષ, ૧૬ ઉત્પાદના દોષ ને ૧૦ એવણા દોષ મળીને મમજવા (આ દોષો અહીં વ્રથ વધી જવાના કારણથી વિસ્તાનથી લખ્યા નથી)

જે મુનિઓ સ્પર્શનાદિ પાત્ર ઇદ્રિયોના દમનમા-તે ત ઇદ્રિયોના વિધયના ત્યાગમા તત્પર હોય, કદર્ષ જે કામદેવ તેના દર્ષ પ્રધાન જે શ્રીદષ્ટિપ્રમુખ બાણો તેના પ્રમાણે-વિસ્તારને છનનારા-દોકનારા હોય તથા જે બ્રહ્મચર્યરૂપ ચોરા મહાનતને પાળનારા હોય તે મુનિઓ મને શરણુભૂત હો ૪૦

જે ઇર્ષ્યાદિ પાત્ર સમિતિએ મમિત-મમ્યદ્ પ્રકાશની તેની પ્રવૃત્તિમા નિપુણ, પાત્ર મહાવ્રતોના પ્રતિપાલનરૂપ જે બાર તેને વહન કરવામા વૃષભની જેવા વૃષભ અર્થાત્ મમર્થ અને પાત્રમી ગતિ જે મોક્ષ નામની તેની અનુકૂળતામા રક્તા-તને પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્નમા તત્પર એવા જે મુનિઓ તે મને શરણુભૂત હો ૪૧

જે મુનિઓ ર-યાદિ સમસ્તના પરિચય ૩૫ જે મગ તેને તજનારા, મણિ અને તૃણ તેમ જ ગરુ ને મિત્ર તેમા મમભાવવાળા અભિપ્રગાદિના અભાવવાળા અને ધીર-અવિચળ પ્રતિજ્ઞાવાળા વધને મોક્ષમાર્ગના માધનારા છે તે મુનિઓ મને શરણુભૂત હો ૪૨

ચતુર્થ ઈરણમાહ—

હવે ચોથા ધર્મના શરણુ માટે ચાર ગાથા કહે છે—

જો કેવલનાણાદિવાયરોહિતિત્થકરોહિ પન્નત્તો ।

સવજગજીવહિઓ, સો ધમ્મો હોડ મહ સરણ ॥૪૩॥

कल्याणकोडिजणणी, जत्थअणत्थप्पवधनिद्वलणी ।
 वन्निज्जइ जीवदया, सो धम्मो होउ मम सरण ॥४४॥
 जो पावभरकत, जीव भीममि कुगइकूवमि ।
 धारेइ निवडमाण, सो धम्मो होउ मह सरण ॥४५॥
 सग्गापवग्गपुरमग्गलग्गलोआण सत्थवाहो जो ।
 भवअडविलघणस्वमो, सो धम्मो होउ मह सरण४६

‘जो कलनाणदिवायरेहिं० य श्रीधर्म. केवलनानेन
 विशेषनानोपयोगेन दिवाकरा इव दिवाकरा सूर्यास्तेरतीतादि-
 भेदभिन्नै तीर्थं चतुर्विध. श्रमणसङ्घं प्रथमगणधरो वा तत्करण-
 शीलास्तीर्यकरास्तैः प्रज्ञप्तं प्ररूपितं । मर्यादा जगज्जीवानामेक-
 न्द्रियार्थानां हितो हितकृत् सम्यक्प्ररूपणप्रतिपालनादिभिः
 स धर्मः भवतु मम शरणं प्राणमिति तत्र दुर्गतिप्रपतत्प्राणिधार-
 णाद्धम उच्यते, इति धर्मः श्रुतचारित्ररूपो ज्ञेयः ॥ ४३ ॥

‘कल्याणकोडिजणणी० कल्याणानां द्रव्यभावभेदभिन्नानां
 कोटयः शतलक्षप्रमाणास्तामा जननी उपादयित्री, एवविधा ।
 यत्र धर्मे अनथानामकल्याणानां प्रसन्धास्मन्तानपरपरा, तेषां
 निर्दलनी समूलमुच्छेदनी वर्ण्यते प्रशस्यते आचार्यादिभिः, जीव-
 दया प्राणिरक्षणं म धर्म इत्यादि प्राग्वत् ॥ ४४ ॥

‘જો પાવમરક્ત૦ ય’ પાપમરેણાક્રાન્ત પાપમારમારિત જીવ
પ્રાણિન મીમે મયદ્ધરે નરકતિર્યગાદિક્રૂપે મહાગર્તે ધારયતિ
અવલમ્બયતિ નિષતન્ત પ્રાણિનમિતિ । સ ધર્મ ઇત્યાદિ પ્રાગ્નત્ ૧૪૫ ।

મગ્ગાપવગ્ગ૦ સ્વર્ગ ઊર્ધ્વલોકઃ, અપગર્ગો મોક્ષસ્તાવેવ પુરે
નગરે તયોર્માર્ગ પન્થાઃ તત્ર લગ્નાસ્તસ્મિન્પ્રવૃત્તા યે લોકા મન્યપ્રા
ણિનન્તેપા સાર્વજાહ્વ સાર્થજાહ્વો માર્ગગિમ્નોપહન્તા યો ધર્મ , મન
સસારઃ સ એવાટવી અરણ્ય તસ્યા લઘ્વનમતિક્રમણ તત્ર ક્ષમો-
ર્ધ્વાજીનાના સ ધર્મ ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ । દ્વારમ્ ॥ ૫ ॥ ૪૬ ॥

ગાથાર્થ — જે ધર્મ ટેવળજ્ઞાન (સર્વોત્કૃષ્ટ જ્ઞાન) વડે દિવાકર
(સૂર્ય) સન્મા તીર્થ કરે એ કહેલો હોય—અહીં અતીત અનાગત,
વર્તમાન ઝાળવર્તી ત્રણે પ્રકારના તીર્થ કરે લેવા તીર્થ એટલે
શ્રમણાદિ આગ પ્રકારનો સઘ અથવા પ્રથમ ગણધર્મને કરનારા
એટલે આપનારા તેને તીર્થ કર કહીએ તેમણે કહેલો, એકે દ્રિયાદિ
સર્વ જીવોનો મમ્મદ્ પ્રરૂપણ તથા પ્રતિપાલનાદિક વડે હિત કરનારો
તે ધર્મ મને શરણભૂત હો ૪૩ અહીં દુર્ગતિમા પડતા પ્રાણીઓને
ધારી ગળવાથી ધર્મ શ્રુતચારિત્રરૂપ કહેવાય છે એમ મમજુ

જે ધર્મમા કોટાગમે ય્યાણને ઉત્પન્ન કરનારો—ઉપન્નવનારી
દ્રવ્યભાવરૂપ દયા વર્ણવેલી હોય, તેમ જ જે ધર્મમા કોટાગમે
અનર્થોના પ્રળયો—સત્તાનપરપરા તેને દળી નાખનારી દયા પ્રત
પેલી હોય, આચાર્યાદિકોએ જેનું સ્વરૂપ વિસ્તારથી કહેલું હોય
તે ધર્મ મને શરણભૂત હો ૪૪

જે ધર્મ પાપરૂપ બાળવટે બારેલા-આઠાત ધયેલા છવેાને બચકો એવા નરકનિર્યગાદિ કુમતિ રૂપમા-મોટા ખાડામા પડના ધારી રાખે છે અવલગનભૂત થાય છે-પડરા દેનો નથી તે ધર્મ મને શરણુભૂત હો ૪૫

→ ધર્મ સ્વર્ગ જે ભીરૂં લોખ (દેવલોક) તથા અપવર્ગ જે મોક્ષ તે બંને પ્રકારના પુર જે નગર તનો માર્ગ જે પથ, તે માર્ગે આસના માટે તરફર ધયેલા બચ પ્રાણીઓને માર્થવાદ તુ ય માર્ગના બચને ઢલુનાર તથા અમાન રૂપ જે અટવી તેનુ ઉદ્ધત કરાવનામા સમર્થ હોય તે ધર્મનુ મને શરણુ હો ૪

દુ કૃતગર્જાદ્વારમા—

આ પ્રમાણે આ શરણુ સ્વીકારવા રૂપ પાચમુ દ્વાર નુ બે દુઃકૃત્યના ગર્જા-નિદા કરવારૂપ છકુ દ્વાર ચાર ગાથાવટે કહે ॥ —

**एव चउह सरण पञ्चो, निविन्नचित्तो भव-
चारगाओ । ज दुक्कड किंपि समस्कमेसिं, निदामि
सव्वपि अह तमिहिं ॥ ४७ ॥**

‘एव चउह० एव अमुना प्रकारेण चतुर्णां अर्हदादीना शरण प्रपन्न सन् निविण्ण निर्वेदमापन्न चित्त मनो यस्य स तथा, कुत’ ? भव ससार स एव चारको गुप्तिगृह, तस्मात् यत् दु कृत दुष्ट समाचीर्णं मयेति । किञ्चिदपि स्वल्पमपि समक्ष सप्ताक्षि यथा स्यात्तथा, एषामर्हदादीनामिति । निन्दामि सर्वमपि ऐहिक पार-
त्रिक वाऽहमिति तत् हदानीमस्मिन् प्रस्तावेऽन्तकाललक्षणे ॥ ४७ ॥

ગાથાર્થ — ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ચાર શબ્દોને અગીકાર કરનારો હું કે જેનું મન આ મસારકપ જે બદીખાતુ (ગુપ્તિ-ગૃહ) તનાથી ઉદ્ધિગ્ન થયેલું છે-નિર્વેદને-ખેદને પામેલું છે તે અગ્નિતાદિ ચારેની મમક્ષ જે કાંઈ નાનું યા મોટું હૃદય કર્તુ હોય-આચર્યું હોય આ બધું મળી કે પરબવ-પાછળના બધું મળી તે મર્વને મત્યારે-અતઃકાળ મમયે નિહુ છું ૪૭

ज इत्थ मिच्छत्तविमोहिण, मए भमतेण कय कुतित्थ
मणेण वायाइ कलेवरेण, निंदामि सव्व पि अह तमिहि

‘ જ ઇત્થમિચ્છત્તવિમોહિણ૦ યત્ અત્ર મવે ઉપલક્ષણાત્પ રત્રાપિ મિત્યાત્મમાભિગ્રહિકાદિ તેન વિમોહિતેન મૂઢેન મયા ભ્રમતા ઇતસ્તત. પર્યટતા કૃત આરાધિત કૃતીર્થ હરિહરાદિકુદર-સ્થાન મનમા વચસા કાયેન ચ ઉપલક્ષણાત્ કારિત, અનુમત, અન્યેષામુપદિષ્ટ ચ । તન્નિન્દામિ ઇત્યાદિ પૂર્વત્ ॥ ૪૮ ॥

ગાથાર્થ — અભિગ્રહિકાદિ મિત્યાત્વેથી મોહિત થયેલા મે મૂઢે આ મસારમા આમતેમ ભડકતા આ બધે અને ઉપલક્ષણથી પરબવે પણ જે કાંઈ કૃતીર્થ-હરિહરાદિ કુદેવના શ્વાન તની આરાધના મનથી, વચનથી કે કાયાથી કરી હોય, ઉપલક્ષણથી કરાવી હોય, અનુમોની હોય કે બોળને ઉપદેશી હોય તે મર્વને હું નિહુ છું ૪૮

पच्छाइओं ज जिणधम्ममग्गो, मए कुमग्गो

પયડીકઓ જ । જાઓ અહ જ પરપાવહેઝ, નિંદામિ
સઘ્વપિ અહ તમિહિં ॥ ૪૯ ॥

‘ પન્ઠાઠઓ જ જિણવમ્મ૦ પ્રચ્છાદિત ઉન્માર્ગપ્રરૂપણયા
પ્રન્છલીકૃત । યત્ જિનધર્મમાર્ગો જ્ઞાનદર્શનચારિત્રરૂપ મયા
કુમાર્ગ સ્નાનયાગદોમાદિ પ્રકૃતીકૃતો લોકાના પુરત ઈતિ ગમ્ય
યત્ જાતોઽહ યત્ પરેપા પાપહેતુર્મિથ્યાત્વાગિરત્યાદિસેવનેન
પ્રસદ્ગદોષાપત્ત્યા નિન્દામીત્યાદિ પૂર્વગત્ત્રેયમ્ ॥ ૪૯ ॥

ગાથાર્થ — મે આ ભવમા કે પરભવમા જૈનધર્મનેા માર્ગ
જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રાદિ રૂપ તેનુ ઉન્માર્ગપ્રરૂપણાદિવડે પ્રચ્છાદન-
આચ્છાદન થ્યું હોય-તેને ઢાકી દીધો હોય અને સ્નાન યાગ-
હોમાદિ જે કુમાર્ગ તેનુ મે જે પ્રકૃતીકરણ થ્યું હોય-લોક પામે
તેની પ્રરૂપણા કરી હોય તેવી હું જે અન્ય જીવોને મિથ્યાત્વ,
અવિરતિ વિગેરેના સેવનરૂપ પાપના કાન્હુખૂત પ્રસંગદોષાદિ વડે
થયો હું ત મવ પાપને અત્યાદે હું નિહુ છુ ૪૯

જતાણિ જ જતુદુહાવહાઈ, હલડરકલાઈણિ
મણ કયાઈ । જ પોસિઅ પાવકુહુવચ ચ, નિંદામિ
સઘ્વપિ અહ તમિહિં ॥ ૫૦ ॥

‘ જતાણિ જ જતુદુહા૦ યન્ત્રાણિ પાપોપકરણાણિ યત્
જન્તૂના પ્રાણિના દુ સ્થાનિ મારણકુટ્ટનકુટ્ટનાદીનિ તે આવહન્તે

દદતે યાનિ તાનિ, તથા હલોદૂલ્લાદીનિ તત્ર હલ ઉદૂલ્લો
ધાન્યકંડનક્ષેપણસ્થાન તદાદીનિ મયા કૃતાનિ કારિતાનિ
અનુમતાનિ સ્વાર્થે પરાર્થે વા ઇતિ ગમ્યમ્ । યત્પોષિત અન્નપાના-
દિદાનેન પાપહેતુકુદુમ્બક પુત્રફલગ્રમ્જનપરિજનાદિ રાગદ્વેષાદ્યા-
કુલિત્તેન ચ. પુનરર્થે । નિન્દામીત્યાદિ પૂર્વગત્ । દ્વારમ્ । ૬ ॥૫૦॥

ગાથાર્થ — પ્રાણીઓને હું ખના કરણુભૂત યત્રો પાપોપકરણો
ક જે પ્રાણીઓને માનુષ, કુટુંબ, ખડનાદિના ઉપયોગમા આવે
છે તેના હળ અને ઉદ્દખળ-હળ જમીનને ખોદનાર અને ઉદ્દખળ
ધાન્યને ખડન મેપણ કરનાર ઇત્યાદિ અધિકરણો મે જે માટે
માટે કે અન્યને માટે કયા હોય, કગળ્યા હોય કે અનુભોધા હોય
તે મર્વને તેમ જ પાપના હેતુભૂત કુદુળ- સ્ત્રી પુત્ર ગ્રમ્જન પરિ
જનાદિ તેતુ રાગદ્વેષાદિવડે આકુલિત ચિત્તવાળા થઇને અન્ન
પાનાદિ વડે પોષણ કર્યું હોય તે મર્વ હૃદયને હું નિહ છું ૫૦

સુકૃતાનુમોદનાદ્વારમાદ—

આ પ્રમાણે છઠ્ઠું દ્વાર હૃદયનિદાન ૩૫ કહ્યું હવે માતમ્ સુકૃતની
અનુમોદના ૩૫ દ્વાર ચાલ ગાથાવડે કહે છે —

જિનમવર્ણવિવૈપુત્થયૈ સઘસરૂવાઈ સત્તરિત્તીણ ।
‘જં વવિઅં ધણવીઅ, તમહ અણુમોઅણુસુકયં ॥૫૧॥

‘ જિનમવર્ણવિવૈપુત્થય૦ જિનપ્રાસાદો જિનમવન ૧, તસ્ય
કરણ કારાણ ચ । જિનવિમ્બ જિનપ્રતિમા ૨, પુસ્તક સિદ્ધાન્તો-

પરુરણ ૩, માધુ ૪ માધ્વી ૫ આરુઠ ૬ આરિઠા ૭ રૂપમદ્ધ ,
 એતદ્વાયા સપ્તશેયા મયેતિ ગમ્યમ્ । યદુસ ધન દ્રવ્ય તદેવ
 ધર્મશુદ્ધિહતુત્ત્વાદ્વીજમિત્ર વીજ તદ્દમનુમોદયામિ પ્રથમનયા
 શુદ્ધિ નયામિ સુકૃત પુણ્યકાર્યમિતિ ॥ ૫૧ ॥

ગાથાર્થ — જિનપ્રાનાઈ (જિનજાવન), તા ૩ પ્રવુ ને ૨ ।
 વવુ ૧, જિનગિજ (જિનપ્રતિમા) નરી બરાવરી ૨, પુત્રક
 (મિદ્ધાનાપ જ) ૩, માધુ, માધ્વી, આવક, આરિઠા ૪ અતુર્વિધ
 સદ્ય (૪ થો ૭)—એતદ્વાય માત્ર મેત્રમા મે જે દ્ર વ્ય ધર્મશુદ્ધિના
 હેતુમૂલ હોવાથી બીજરૂપે વા યુ હોય-વાપર્યુ હોય તેને હું
 અનુમોદ છું, તમ સાવટે ત સુકૃતને શુદ્ધિ પ્રમાણુ છું ૫૧

જ શુદ્ધનાણદસણચરણાઈ ભવણપ્રવહણાઈ ।
 સમ્મમણુપાલિઆઈ, તમહ અણુમોઅણ સુકય ॥ ૫૨ ॥

‘જ શુદ્ધનાણદમણ૦ યત્ શુદ્ધજ્ઞાનદર્શનચારિત્રાણિ મત્ર
 ઇવાર્ણત્ર મમુદ્ર’ તદુચાર પ્રવહણનીત્ર યાનપાત્રાણીત્ર યાનિ યાનિ
 તથા મમ્યગ્રુવિધિનાઽનુપાલિતાનિ યથોક્તવિધિનાઽસરાધિતાનિ
 તદ્દમનુમોદયામિ સુકૃતમિત્યાદિ પ્રાગિત્ર ॥ ૫૨ ॥

ગાથાર્થ — જે શુદ્ધ જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રરૂપ મોક્ષમાર્ગ બતા
 હુવ-બવ જે સ સાર તદ્વા સમુદ્ર તમા પ્રવહણુ તુ ય-તેનાથી પાર
 ઉતારનાર તેને મે સમ્યગ્ વિધિપૂર્વક-જે પ્રમાણે આરાધવાનો કહ્યો
 છે તે પ્રમાણે આરાધ્યો હોય તેને-તે સુકૃત્યને હું અનુમોદુ છું ૫૨

जिणसिद्धसूरिउवज्झायसाहुसाहम्मिअप्पवयणेसु ।
ज विहिओ बहुमाणो, तमह अणुमोअए सुकय ॥५३

‘ जिणसिद्धसूरिउवज्झाय० जिनास्तीर्थकृत’, सिद्धा मुक्ति-
प्राप्ताः, सूरय आचार्या, उपाध्याया एकादशाङ्गसूत्रपाठकाः,
साधर मत्तविंशतिगुणवारका, साधर्मिकाः ममानधर्मिणः, प्र-
चन द्वादशाङ्गरूप, एतेषु पदेषु यद्विहितो निष्पादित’ बहुमानो
वर्णसज्जननादिः, तदहमनुमोदयामि, सुकृतमिति प्रागिर ॥५३॥

गाथार्थ — जिन ते तीर्थ क, सिद्ध ते मुक्ति पाभेना
छये, सूरि ते आचार्य, उपाध्याय न अग्यार अगउप भूतना
पाठक-अणुवनार, आधु भत्तापीश शुभने धागल करनार, साध
र्मिक ते ममान धर्मपाणा, प्रवचन द्वादशागउ १, अटला पद-भ्यानने
विषे मे ने कार्य बहुमान तेमना वर्णवाह-प्रशसा निगेर कर
वापउ कथु डोय ते सुकृतने हु अनुमोद छ ५३

सामाहअचउवीसत्थयाइ आवस्सगमि छब्भेए ।
ज उज्जमिअ सम्म, तमह अणुमोअए सुकय ॥५४

‘ मामा० सामायिक देशपिरतिमर्गपिरतिरूप, चतुर्विंशति-
स्तवो द्वितीयावश्यक, आदिशब्दाद्वन्दनकप्रतिक्रमणक्रायोत्सर्ग-
प्रत्याख्यानपरिग्रह एतस्मिन् पदमेदे आवश्यके अवश्यकर्तव्ये
यद् उद्यमित मयेति गम्यम् । गम्यक् नि.कषट्ठवृत्त्येत्यर्थ. ।
तदहमनुमोदयामि सुकृतमिति प्रागिर ॥ ५४ ॥ द्वारम् ७ ॥

ગાથાર્થ — મામાયિક દેશવિરતિ અર્થવિરતિરૂપ પ્રવમાવશ્યક, ચતુર્વિરતિ સ્તવ-વર્તમાન ચોવીશીના ૨૪ તીર્થ કરની સ્તવનારૂપ બીજી આવશ્યક, આદિ શબ્દથી વદનક, પ્રતિકમણ, કાયોત્તમર્ગ ને પ્રત્યાખ્યાનને શ્રદ્ધા કરવા એ રીતે ૩૩ પ્રકારના અવશ્ય કર્તવ્યરૂપ આવશ્યક-તેને વિષે મે જે ઉદમ કર્યો હોય તેનું નિષ્કપટ વૃત્તિથી અમ્યદ્ પ્રકારે આશાધન કર્યું હોય તે સુકૃતને હું અનુમોદુ છું ૫૪

શુભભાવનાદ્વારમાત—

એ પ્રમાણે સુકૃતની અનુમોદના રૂપ માતમુ દ્વાર મહુ હવે શુભ ભાવનારૂપ આઠમુ દ્વાર ચાર ગાથાવડે કહે છે —

પુલ્કયપુલ્કપાવાણિ, સુલ્કદુલ્કાણ કારણ લોષ ।
નય અન્નો કોવિ જળો, રૂઝમુણિડ કુણસુ સુહભાવ ।

‘ પુલ્કયપુલ્કપાવા ૦ પૂર્વકૃતપુણ્યપાપે પૂર્વમનિહિત-સુકૃતદુઃકૃતે સુલ્કદુલ્કયો કારણ હેતુર્લોક રૂઝ જગતિ વર્તતે ન ધાસ્તિ અન્ય કોઽપિ જનો દેવોઽમુરાદિ માતાપિત્રાદિર્વા તયોઃ કારણમ્ । इति मत्ना मनसि विभाव्य । त्व कुरुष्व शुभभाव अप्रशस्तमनोनिराकरणेनेति ॥ ૫૫ ॥

ગાથાર્થ — આ લોકમા સુખ-દુઃખની પ્રાપ્તિના કારણભૂત પૂર્વ-ભવમા કરેલા પુણ્ય-પાપ અથવા સુકૃત-દુઃકૃત જ છે, બીજી કોઈ અન્ય દેવો કે માતા-પિતા વિગેરે તેના કારણ નથી આ પ્રમાણે મનમા વિચારીને અપ્રશસ્ત મનને દૂર કરી તું શુભ ભાવ ધારણ કર ૫૫

પુર્વિં દુષ્ચિણ્ણાણ, કમ્માણ વેડઆણ જ મુક્કો ।
ન પુણો અવેડઆણ, હ્ય મુણિઝ કુણસુ સુહ ભાવ ॥૫૬॥

‘ પુર્વિં દુષ્ચિણ્ણાણ૦ પૂર્વજન્મસુ દુશ્ચીર્ણાના દુરનુષ્ટિતાના કર્મણા શુભાશુભાના વેદિતાના નિર્જીર્ણાના યન્મોક્ષો ભવતીતિ ઐષ । ન પુનરવેદિતાના અનિર્જીર્ણાના ક્ષયમપ્રાપ્તાના, इति मत्वेत्यादि पूर्ववत् ॥ ५६ ॥

ગાથાર્થ — પૂર્વભવમા કરેલા દુશ્ચીર્ણ-દુરનુષ્ટિત જે શુભાશુભ કર્મ તેને વેદવાનડે-નિર્જીર્ણવાવડે જ મોક્ષ વાચ છે, વેદા વિના-નિર્જીર્ણા વિના-ક્ષય પમાડ્યા વિના મોક્ષ થતો નથી આવા પ્રકારે જાણીને શુભ ભાવ મનમા ભાવ ૫૬

જ તુમણ નરણ નારણ, દુસ્ક તિતિરિકિઅં તિસ્ક ।
તત્તો કિત્તિઅમિત્ત, હ્ય મુણિઝ કુણસુ સુહભાવ ॥૫૭॥

યત્ ત્વયા નરકે નારકેણ નારકમવોત્પન્નેન સત્તા દુઃસ્વમમાત્ત તિતિક્ષિત સોદમનુભૂતમિતિ તીક્ષ્ણ કદુ તત્તો દુઃસ્વાત્ ક્રિયદેતન્માત્ર જ્વરાદિસમુત્થ, इति मत्वेत्यादि पूर्ववत् ॥ ५७ ॥

ગાથાર્થ — જે તે તારા જીવે પૂર્વે નારકપણે ઉત્પન્ન થઇને અમાતાજન્ય તીક્ષ્ણ-કદુ દુઃખ અનુભવેલ છે-મહન કરેલ છે તે દુઃખની પામે આ ભવમા પ્રાપ્ત થતા જ્વરાદિ વ્યાધિજન્ય દુઃખ ક્રિયન્માત્ર છે ? શું ગણતિના છે ? આ પ્રમાણે જાણીને શુભ ભાવને ઉત્પન્ન કર ૫૭

જેણ વિના ચારિત્ત, સુઅ તવ દાણસીલમવિ સઘ્વ ।
કાસકુસુમ વ વિહલ, રૂઅમુણિઝ કુણસુ સુહભાવં ૫૮

‘ જેણ વિના ચારિત્ત ૦ જેનેતિ દ્વિતીયાથે તૃતીયા ।
ય માત્ર વિના ચારિત્ર શ્રુત તપો દાન ચ, શીલમપિ મર્યં પુણ્ય-
કૃત્ય કાશ રૂપીકા તમ્ય કુસુમ પુષ્પ તદિવ નિફલ ફલ
રહિત મરતિ, રૂતિ મત્રા કુરુ શુભમાત્ર માવેનૈત્ર કૃત મર્ય-
પુણ્યકૃત્ય મફલમિતિ માત્ર ’ । દ્વારમ્ । ૮ ॥ ૫૮ ॥

ગાથાથ — જે શુભ ભાવ વિના ચારિત્ર, શ્રુત, તપ, દાન
અને શીલ વિગેરે સર્વ ધર્મગુણી કાસના કુસુમ (પુષ્પ) ની
જેમ નિષ્ફળ ઠ-ફળ રહિત છે એમ બાણીને તુ શુભ ભાવ ઉત્પન્ન
કર કે જે શુભ ભાવડે કરેલું સર્વ પુણ્ય કૃત્ય સફળ થાય ૫૮

અધાનશનદ્વારમાહ—

આ પ્રમાણે શુભ ભાવ ઉત્પાદન કરવારૂપ આઠમું ઠાર કથું
હવે નવમું અનશનદ્વાર ચાર ગાથાવડે ઝહે છે —

જ મુજિઝળ વહુહા, સુરસેલસમૂહપદ્મવિહિતો ।
તિત્તી ન ઇવ પત્તા, તચયસુ ચઝાવિહાહાર ॥ ૫૯ ॥

‘ જ મુજિઝળ વહુહા ૦ યમાહાર મુક્તવાઽઽસ્વાઘ વહુધા
વહુમિ’ પ્રકારે મુરશૈલો મેરુસ્તેષા સમૂહ’ સમુદાય । સ રૂવ
યે પર્વતાસ્તત્રમાણા પર્વતા રૂત્યર્થસ્તેમ્યોઽપ્યધિકમિતિ

ગમ્યમ્ । તૃપ્તિ મન્તુષ્ટિઃ, ત્વયા ન પ્રાપ્તા નામાદિતા તમાહાર
અશનાદિભેદતઃ ચતુઃપ્રકારમપિ ત્વ ત્યજેતિ મમ્યન્ધ ॥ ૫૯ ॥

ગાથાર્થ — હે ભગવાન ! તે સુરશૈલ જે મેઝપર્વત તના મધુ-
દાયકપ પર્વતો તથી પણ અવિકલ અશનાદિક આ પ્રકારના
આહારો ભોગવ્યા કે-ખાધા છે, પણ તેથી તને તૃપ્તિ થઇ તથી
તેથી હવે તુ તે આજે પ્રકારના આહારોને તથા દે ૫૯

જો સુલહો જીવાણ, સુરનરતિરિનરયગઈચક્રકે વિ ।
મુણિડ દુલહં વિરઈ, તં ચયસુ ચક્રવિહાહાર ॥ ૬૦ ॥

‘ જો સુલહો જીવાણ૦ ય આહારઃ સુલભઃ સુપ્રાપઃ
જીવાના પ્રાણિના સુરા દેવાઃ, નગ મનુષ્યાઃ, તિર્યશ્ચો જલચરા
દિભેદાઃ, નારકા પ્રતીતાઃ । એતલ્લક્ષણગતિચતુષ્કેઽપિ ‘મુણિડ તિ’
इति ज्ञात्वा मनसा विभाव्य, दुर्लभा दु प्राप्ता च निरति, तत्प-
रित्याग, तमाहार त्यज चतुर्धाऽपि इति पूर्वम् ॥ ६० ॥

ગાથાર્થ — ભગવાને સુર (દેવગતિ), નગ (મનુષ્યગતિ),
તિર્યચ (જળચરનાદિ તિર્યચગતિ) અને નારકગતિ કે જે પ્રસિદ્ધ છે
એ આજે ગતિમાં જે આહાર સુલભ છે, સુપ્રાપ્ય છે તેમ જ તના
ભોગરૂપ વિરતિ દુર્લભ કે-દુષ્પ્રાપ્ય કે એમ અમણને તે આજે
પ્રકારના આહારને તથા દે ૬૦

છજ્જીવનિકાયવહે, અકયમિ કહપિ જો ન સમ્ભવઈ ।
ભવમમણદુહાહાર, ત ચયસુ ચક્રવિહાહારં ॥ ૬૧ ॥

‘છજીનનિકાયવહ૦’ પૃથિવ્યાદય પદ્મિધા જીનનિ
કાયાઃ જીવસમુદાયાસ્તેષાં વધે વિનાશે અકૃતે, અકારિતે,
અનનુમતે ચ, કથમપિ કેનાપિ પ્રકારણ ચ આહારો ન સમ્ભવતિ
નો જાયતે ! ભવેષુ ભ્રમણ ભવભ્રમણ, તત્સમ્બન્ધીનિ યાનિ
દુઃખાનિ તેષામાધાર એવવિધ, આહાર ત્યજેતિ પૂર્વગત્ ॥ ૬૧ ॥

ગાથાર્થ — જે ચાર પ્રકારનો આહાર પૃથિવ્યાદિ છ પ્રકાર
૨ ॥ જીવસમુદાયનો વિનાશ (વધ) કર્યા વિના, કરાવ્યા વિના
કે અનુમોદ્યા વિના ડોષ પણ પ્રકારે પ્રાપ્ત થતો નથી અને જે
ભવભ્રમણ સંબધી જે દુઃખ તેના આધારભૂત છે—કારણભૂત છે
તેવા આહારને હે જીવ ! તુ તજ દે ૬૧

વત્તમિ જમિ જીવાણ, હોઈ કરચલગચ સુરિદત્ત ।
સિદ્ધિસુહ પિઅ સુલહ, ત ચચસુ ચઝઞ્ચિહાહાર । ૬૨ ।

‘વત્તમિ જમિ જીવાણ૦’ ત્યક્તે ભારત પ્રત્યાખ્યાતે યસ્મિ
આહારે જીવાના પ્રાણિના ભવતિ જાયતે કરતલગત હસ્તમધ્યગત
સુરેન્દ્રત્વ સુરાધિપતિત્વ સિદ્ધિસુખમપિ ચ ક્રમેણ મુક્તિસુખમપિ
સુલભ સુપ્રાપ્ત ભવતિ, તમાહાર ત્યજેતિ પ્રાણિન । દ્વારમ્ । ૯ ॥ ૬૨ ॥

ગાથાર્થ — જે ચાર પ્રકારના આહારનું ભાવપૂર્વક પ્રત્યા
ખ્યાન કર્યું સતે—તેનો ત્યાગ કર્યો મતે જીવોને સુરાધિપતિપણું
(દેવેન્દ્રપણું) અને સિદ્ધિસુખ પણ હસ્તમધ્યગત હાથમા આવે
લાગી જેવું સુલભ થાય છે તેને એટલે ચારે પ્રકારના આહારના
ત્યાગને તુ કર—તેને તજ દે ૬૨

પચ્ચનમસ્કારસ્મરણદ્વારમાહ—

આ પ્રમાણે નવમુ અનશનદ્વાર કહ્યું હવે દશમુ પચ્ચનમ
સ્કારના સ્મરણરૂપ દ્વાર કહે છે—

નાનાવિહવાવપરાયણોવિ જ પાવિક્કણ અવસાણે ।
જીવો લહહ સુરત્ત, ત સરસુ મણે નમુક્કાર ॥૬૩॥

‘નાનાવિહવાવપરાયણોવિ૦’ નાનાપ્રકારપાપતત્પરોડપિ થ
નમસ્કાર પ્રાપ્ય પાઠતોડ્નુસ્મરણતથ્થ, અવસાને આયુષોડ્નતે મરણ-
વેલાયામિત્યર્થ૦ । જીવ, પ્રાણી લમતે પ્રાપ્નોતિ સુરત્ત દેવત્ત, ત
સ્મર ધ્યાયસ્થ મનમિ ચિત્તે ચિન્તય નમસ્કાર મૂલમન્ત્રમ્ ॥૬૩॥

ગાથાર્થ —જે નમસ્કારરૂપ મૂળ મત્રને—તેના પાઠરૂપ અનુ
સ્મરણને આયુધ્યને છેડે ભવાન મમથે પામીને નાનાપ્રકારના
પાપમા તત્પર પ્રાણી થયુ દેવપણને પામે છે તે નમસ્કાર મહા
મત્રનુ તુ મનમા ધ્યાન કર—ચિતવ ૬૩

જેણ સહાણ ગયાણ, પરમવે સમ્મભવન્તિ ભવિઆણ ।
મણવછિઅસુસ્કાઈં, ત સરસુ મણે નમુક્કાર ॥ ૬૪ ॥

‘જેણ સહાણ ગયાણ૦’ યેન નમસ્કારેણ સરળ્યા સતા
સાદાન્યદાત્રા ગતાના પ્રાપ્તાના પરમવેડ્ન્યજન્મનિ જીવાના સમ્મ-
વન્તિ સપદ્યન્તે મલ્યાના મોક્ષગમનયોગ્યાના મનોચાન્હિત-

સૌરયાનિ દેહિકાનિ પારત્રિકાણિ વા ત્ત નમસ્કાર મહામન્ત્ર
મનસિ ચિત્તે સ્મર ધ્યાયસ્વેતિ ॥ ૬૪ ॥

ગાથાર્થ — મોક્ષગમન યોગ્ય બબ્ધપ્રાણીઓને અત મમયે
નમસ્કાર મનના શ્રવણની મહાત્મ મળનાથી પરભવમા—અન્ય જન્મમા
મનોવાછિત સુખની—આ બન્નમળધી ને પરભવ મળધી સુખની
પ્રાપ્તિ મળે છે તે નમસ્કાર મહામન્ત્રનું તુ મનમા ધ્યાન કર ૬૪

સુલહાઓ રમણીઓ, સુલહ રજ્જ સુરત્તળ સુલહ ।
ઇક્કુચ્ચિઅ જો દુલહો, ત સરસુ મળે નમુક્કાર ॥ ૬૫ ॥

‘ સુલહાઓ રમણીઓ ૦ સુલમા સુપ્રાપા રમણ્યો મનોઽનુકૂ
લાશ્ચિયો મુખ્યકામાઙ્ગમૂતા , સુલમ રાજ્ય પ્રતિભવ, દવત્તનમપિ
સુલમ પાલતપોઽકામર્તિર્જરાદિભિ , પરમેક ઈવ ય શ્રીનમસ્કાર
શ્રવણતોઽપિ દુર્લભો દુ પ્રાપ , ત નમસ્કાર સ્મર ઇત્યાદિ પૂર્વગત્ ૬૫

ગાથાર્થ — બાળતપ (અજ્ઞાન કષ્ટરૂપ) અને અપ્રમ નિર્ગરા
દિકવડે કામના સુખ્ય અગભૂત રમણીઓની પ્રાપ્તિ સુલભ છે,
દરેક ભવમા રાજ્યની પ્રાપ્તિ પણ સુલભ છે અને દેવત્વ પણ સુલભ
છે પરતુ એક નમસ્કાર મહામન્ત્રનું શ્રવણ દુર્લભ છે તેથી તુ
તે પત્ય નમસ્કારરૂપ મહામન્ત્રનું સ્મરણ કર ૬૫

લઢમિ જમિ જીવાણ, જાયણ ગોપય વ ભવજલહી ।
સિવસુહસચ્ચકાર, ત સરસુ મળે નમુક્કાર ॥ ૬૬ ॥

‘લલ્લમિં લલ્લે પ્રાપ્તે શ્રવણતોડપિ યસ્મિન્ નમસ્કારે
જીવાના જન્તૂના જાયતે ભવતિ ગોપદમિવ અતીવ લઘુજલાશ-
યમિવ મયજલધિ’ સમાસસમુદ્ર મોક્ષસુખપ્રાપ્તયે સત્યદ્વારમિત્ર
સત્યદ્વારઃ, મધ્વકાર, ઇતિ ત નમસ્કાર સ્મર મનમિ ચિન્તયે-
ત્યાદિ પૂર્વવત્ ॥ ૬૬ ॥

ગાથાર્થ — જે નમસ્કારમંત્ર પ્રાણીને શ્રવણવડે પણ પ્રાપ્ત
થયે તત્ત્વ જા મમાન્કપ મમુદ્ર જે પાગવા છે તે ગોપદ જેવો-
અતીવ લઘુ જળાનય (ખાગોળીયા) જેવો થાય છે અને મોક્ષ
સુખનો પ્રાપ્તિમા જે મત્યકાર જેવો-ઢોલ માપના જેવો છે તે
નમસ્કારમંત્રવત્ છે ૭૧ । તુ મનમા સ્મરતુ ક ૬૬

પચપરમિદ્વિસમરણપરાયણો પાવિકુળ પચત્ત ॥

પત્તો પચમકપ્પમિ, રાયસીહો સુરિદત્ત ॥ ૬૭ ॥

‘પચપરમિદ્વિસમરણ૦ પચપરમેષ્ઠિસ્મરણપરાયણઃ શ્રીનમ-
સ્કારમહામન્ત્રધ્યાને તત્પરસ્તદેકમના’ પ્રાપ્ત્યામાય પચ્ચત્ત્વ મરણ,
પ્રાપ્ત, પચ્ચમે સ્વર્ગે બ્રહ્મલોકનામકે રાજસિંહકુમારઃ સુરન્દ્રત્વ
મકલપિમાનાધિપતિત્વ ચતુર્દશમાગરાયુષા ॥ ૬૭ ॥

ગાથાર્થ — પચપરમેષ્ઠિના સ્મરણમા પરાયણ-તત્પર-શ્રી નવ
કાર મહામંત્ર ધ્યાન કરનાર-તેમા એકચિત્ત થયેલ રાજસિંહકુમાર
પચ્ચત્ત્વને (મરણને) પામીને પાચમા બ્રહ્મ દેવલોકમા ઈદ્રપણુને
તેમ જ ચૌદ સાગરોપમના આયુધ્યને પ્રાપ્ત થયેલ છે ૬૭

તપ્પત્તી રચણવર્ડ, તહેવ આરાહિઝળ તક્કપ્પે ।
સામાણિઅત્ત પત્તા, તઓ ચુઆ નિબ્બુહસ્સતિ ॥૬૮॥

‘તપ્પત્તી રચણવર્ડ૦ તત્પત્તની તદ્ધાર્યા રત્નવતીનામ્ની પટ્ટરાણી
તથૈવ તેનૈવ પ્રકારેણાસેવ્ય આરાધ્યારાધના પ્રિધાય તત્કલ્પે તસ્મિ-
ન્નૈવ દેવલોકે સામાનિકત્વમિન્દ્રસામાનિકત્વ પ્રાપ્તા, તત્તચ્ચુતૌ
મહાનિદેહક્ષેત્રે સુકુલેઽનતાર પ્રાપ્ય દ્વાવપિ નિર્વૃત્તિ પ્રાપ્સ્યત ॥૬૮॥

ગાથાર્થ — તેની પત્ની-પટરાણી રત્નવતી પણ તે જ રીતે
નમસ્કાર મહામત્રણ આરાધન-સેવન કરાને તે જ દેવલોકમાં તે
ઈદ્રના સામાનિક દેવપણાને પામેવ છે તે જ ને ત્યાથી અધીને
મહાનિદેહ ક્ષેત્રમાં સુકુળમાં અનતરીને-મનુષ્યપણ પામીને મોક્ષ
મુખને પ્રાપ્ત કરશે ૬૮

દ્વારદશકાર્થ નિગમયન્નાહ—

ઉપર પ્રમાણેના દશ દ્વારના નિગમન માટે કહે છે —

એવ ગુરૂવહ્દુ, પજ્જતારાહણ નિસુણિઝળ ।
વોસટ્ઠસવ્વપાવો, તહેવ આસેવણ્ણ સ્સો ॥ ૬૯ ॥

‘એવ ગુરૂવહ્દુ૦ એવ અમુના પ્રકારેણ ગુરુણોપદિષ્ટા પર્યન્તારા-
ધના આરાધનાગ્રન્થપદ્ધતિ નિશ્ચમ્ય મનસા વિમાવ્ય મવ્ય
વ્યુત્સૃણાનિ પ્રત્યાખ્યાતાનિ સમસ્તપાપાનિ યેન એવવિધ. સન્
તથૈવ પૂર્વોક્તપ્રકારેણ આસેવતે તથૈવ રીત્યા તિષ્ઠતે, એપ પ્રત્યક્ષ ૬૯

ગાથાર્થ — ઉપર પ્રમાણે શુભહારાને કહેવી-પર્યંત આરાધનાને-આરાધના થયની પદ્ધતિને માલગીને-મનમા ધારણ કરીને ભવ્ય છવ વોસિરાવ્યા છે સર્વ પાપો જોયો જોવો થયો મતો તેવી જ રીતે-પૂર્વાક્ત પ્રકારે ધર્મનું મવન કરતો મતો વિચરે છે-રહે છે ૬૬

સિરિસોમસૂરિરિઙ્ગં, પજ્જતારાહણ પસમજણાણિ ।
જે અણુસરતિ સમ્મ, લહતિ તે સાસયં સોરુક ॥૭૦॥

‘ સિરિ૦ શ્રીસોમસૂરિરિચિતા ગાથાવન્ધેન વદ્ધા પર્યંતારાધના પ્રગમજનનીમુપગમોત્પાદયિત્રીં યેઽનુસરન્તિ સમ્યક્ પ્રવૃત્ત્યા પ્રવર્તતે તે સમ્યક્ લભન્તે શાશ્વત મૌલ્ય મોક્ષપ્રાપ્તિલક્ષણમિતિ ગાથાક્ષરાર્થલેશ ॥ ૭૦ ॥

॥ ઇતિ પર્યંતારાધનાસૂત્રમ્ ॥

ઇતિ પર્યંતારાધનાસૂત્રસ્ય ગાથાક્ષરાર્થ સ્પષ્ટ ॥

ગાથાર્થ — શ્રી નોમમૂગિએ ગાથાના પ્રણયે ગ્યેલી પ્રગમ સુખને-ઉપશનને ઉત્પત્ત કનારી આ પર્યંતારાધનાને જે ભવ્ય છવો અનુસરે છે-સમ્યક્ પ્રકારે પ્રવૃત્તિ કરે છે તે છવો શાશ્વત સુખ જે મોક્ષસુખ તેને પ્રાપ્ત કરે છે ૭૦

ઇતિ શ્રી પર્યંતારાધના મૂત્રાનુવાદ
મ પૂર્ણ

શ્રી આરાધના સૂત્ર પથત્રા ઉપરથી બનાવેલું

શ્રી વિનયવિજયોપાધ્યાયવિરચિત

શ્રી પુન્યપ્રકાશનું સ્તવન

કુહા

સકલમિહિદાયક મહા, શેવીશે જિનરાય,
મહાશુર સામિની સરસતી, પ્રેમે પ્રણમુ પાય ૧
ત્રિભુવનપતિ ત્રિશલાનભો, નદન શુભ ગભીર,
શાસન નાયક જગ જયો, વર્ધમાન વડવીર ૨
એક દિન વીર ત્રિષ્ટદને, ચરણે કરી પ્રણામ,
ભવિક જીવના હિત લણી, પૂછે ગૌતમસ્વામ ૩
મુક્તિમાર્ગ આગધીએ, કહો કિણ પેર અગિહત ?
મુધા મરસ તવ વચન રસ, ભાખે શ્રી ભગવત ૪
અતિચાર આજોઈએ, મત ધરીએ શુરસાળ,
જીવ ખમાવો મથળ જે, યોનિ ચોરાશી લાખ ૫
વિધિનું વગી વોસરાવીએ, પાપસ્થાન અઢાર,
ચાર શરણ નિત્ય અનુસરો, નિદો દુરિતાચાર ૬
શુભ કરણી અનુમોદીએ, ભાવ લયો મન આણુ,
અણસણ અવસર આદગી, નવપદ જયો સુખાણુ ૭

શુભ ગતિ આરાધનતણા, એ છે દશ આધકાર,
ચિત્ત આણીને આદરો, જેમ પામો ભવ પાર ૮

ઢાળ ૧ લી

(એ છિંડી ખેડા રાખી-એ રંગી)

જ્ઞાન દરિયાણુ આગ્નિ તપ વીરજ, એ પાચે આચાર, એહ
તણા ઇહ ભવ પરભવના, આજોઈએ અતિચાર રે પ્રાણી ! જ્ઞાન
ભણેા ગુણ ખાણી, નીચ વહે એમ વાણી રે પ્રાં ૧ એ આકણી
ગુરુ આગવીએ નહિ ગુરુ વિનયે, કાળે ધરી ખહુમાન, મૂત્ર
અર્થ તદુભય કરી સૂધા, બણીએ વહી ઉપધાન રે પ્રાં ૨
જ્ઞાનોપગણ પાટી પોચી, કવણી નોડરવાગી, તેહ તણી કીધી
આશ્રાતના, જ્ઞાનભક્તિ ન મભાગી રે પ્રાં ૩ ઇત્યાદિ
વિપરીતપણાથી, જ્ઞાન વિરાધ્યુ જેહ, આભવ પરભવ વગી રે ભવો
ભવ, મિચ્છા દુક્કડ તેહ રે પ્રાં ૪ સમક્તિ ત્યો શુદ્ધ જાણી,
વીર વહે એમ વાણી રે પ્રાં ૫ જિનવચને શકા નવિ કીજે, નવિ
પગમત અભિલાખ, માધુતણી નિહા પરિહરજે, ફળ મદેહ મ
રાખ રે પ્રાં ૬ મં ૫ મૂઢપણ છડો પરશમા, ગુણવતને
આદરીએ, મામીને ધરમે કરી ધિંગ્તા, ભક્તિ પ્રભાવના કરીએ
રે પ્રાં ૬ મં ૬ સઘ ચૈત્ય પ્રસાદતણો જે, અવર્ણવાદ મન
લેખ્યો, દ્રવ્યદેવજો જે વિણુમાણ્યો, વિણુસતા ઉવેખ્યો રે પ્રાં
૭ મં ૭ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, સમક્તિ ખડયુ જેહ, આભવ
મિચ્છાં પ્રાં ૮ ચારિત્ર ત્યો ચિત્ત આણી પાચ સમિતિ ત્રણ
ગુપ્તિ વિરાધી, આઠે પ્રવચન માય, માધુતણે ધરમે પરમાદે,
અશુદ્ધ વચન મન કાય રે પ્રાં ૯ આં ૯ શ્રાવકને ધરમે માર્માયક,

પોસહમા મન વાળી, જે ૦ યજ્ઞાપૂર્વક એ આઠે, પ્રવચન માય ન પાળી રે પ્રાં આં ૧૦ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, ચારિત્ર ડોળ્યુ જેહ, આ લવં મિચ્છાં પ્રાં આં ૧૧ બાટે ભેદે તપ નવિ ક્રીધો, છતે જોજે નિજ શક્ત, ધર્મે મન વચ કાયા વોરજ, નવિ ફેરવીયુ લગતે રે પ્રાં આં ૧૨ તપ વોરજ આચારે એણી પરે, વિવિધ વિરાધ્યા જેહ, આ લવં મિં પ્રાં આં ૧૩ વગીય વિશેષે ચારિત્રકેરા, અતિઆર આજોઈએ, વીરજિનેશર વચણ સુણીને, પાપ મેલ સવી ધોઈએ રે પ્રાં આં ૧૪

ઢાળ ૨ છ

(પામી સુચરુ પમાન—એ દેશી)

પૃથ્વી પાપી તઉ, વાયુ વનરુપતિ, એ પાચે થાવર કથા એ ૧ કઠી ઝરમણ આરભ, ખેન જ ખેડીયા, દૂવા તળાવ ખણાવીયા એ ૨ ઘન આરભ અનેક, ટાન લોચરા, મેડી માળ ચણાવીઆ એ ૩ લોપણુ શુપણ કાજ, એણીપરે પનપરે, પૃથ્વીકાય વિરાધીયા એ ૪ ધોયણ નાહણ પાળી, ઝીવણ અપકાય, ઊતી ધોતી કરો દુહંબા એ ૫ બાઠીગન કુસાર, લોહ સોવનગરા, બાડબુળ લિહાળાગરા એ ૬ તાપણ મેકણ ઝાજ, વચ નિષા છ, રગણ રાધણ રસનતી એ ૭ એણી પરે કર્મદાન, પરે પરે કેળવી, તેઉ વાયુ વિરાધીયા એ ૮ વાડી વન આરામ, વાવી વનરુપતિ, પાન ફૂલ ફળ ચૂટીયા એ ૯ પુખ પાપડી શાક, શેકયા સૂકંબા, છેદા છુદા આથીઆ એ ૧૦ અઝી ને એઝ, ઘાણી ઘાલીને, ઘણા તિલાદિક પીવીયા એ ૧૧ ઘાલી કેલુમાહે, પીલી શેવડી, કદ મૂળ ફળ વેચીયા એ ૧૨ એમ એકેદ્રી છવ, હણ્યા હણાવીયા,

હણતા જે અનુમોદિયા એ ૧૩ આ ભવ પગભવ જેહ, વળીય
ભવોભવે, તે મુજ મિચ્છાદુક્કડ એ ૧૪ કૃત્તી સરમીયા કીડા,
ગાડગ ગડોલા, એજ પૂરા અલરીયા એ ૧૫ વાળા જળો ચૂડેલ,
વિચળિત ગમતણા, વળી અધાળા પ્રમુખના એ ૧૬ એમ બેધદ્રી
છન, જે મે હુહંયા, તે મુજ મિચ્છાદુક્કડ એ ૧૭ ઉધેહી જૂ
લીખ, માકડ મ કોડા, આચડ કીડી કુથુઆ એ ૧૮ ગદ્દહિઆ
ધીમેવ, કાનખજુગીયા, ગંગોડા ધનેકીયા એ ૧૯ એમ તેધદ્રી
છન, જે મે હુહંયા, તે મુજ મિચ્છાદુક્કડ એ ૨૦ માખી
મચ્છા કામ, મસા પનગીયા, ડમાગી કોલિયાવડા એ ૨૧ હીંજુ
વિષ્ટુ તીડ, ભમરા ભમરીયો, ઢોતા જગ ખડમાકડી એ ૨૨ એમ
ગોરિંદ્રી છવ, જે મે હુહંયા, ન મુજ મિચ્છાદુક્કડ એ ૨૩
જગમા નાખી જાળ જે, જળવગ હુહંયા, વનમા મૃગ મતાપીયા એ
૨૪ પીડ્યા પખી છવ, પાકી પામમા, પોપટ ઘાંધા પાનજે એ
૨૫ એમ પચેદ્રી છન, જે મે હુહંયા, તે મુજ મિચ્છાદુક્કડ એ ૨૬

હાજા ૩ છ

(પ્રાણી વાણી જિનતણીજ-એ ૨૫)

ક્રોધ લોભ ભય હાન્યથી છ, મોટયા નવન અમલ્ય, દૂડ ઠગી
ધન પાનકા છ, લીધા જેહ અત્ત ર, જિનછા ! મિચ્છાદુક્કડ આજ,
તુમ માખે મહાગજ રે જિનછા ! દેખ માકે ઠાજ રે જિનછા ! મિચ્છા-
દુક્કડ આજ ૧ એ આઠણી દેવ મનુજ નિર્યવના છ, મૈથુન
મેળ્યા જેહ, વિષયારગલ પટપણે છ, ઘણું વિરબ્યો દેહ રે જિનછા
૨ પગિહની મમતા કરી છ, બરેબરે મેગી આન, જે છહાની
તે તીજા રહી છ, કોઈ ન આવી માય ૩ જિનછા ૩ રય

લોજન જે કર્યા છ, કીધા લક્ષ અલક્ષ, ગ્મના રસની લાલચે છ, પાપ કર્યા પ્રત્યક્ષ રે જિનછ ૪ વ્રત લેઈ વિસારીયા છ, વળી લાગ્યા પરચખાણુ, કપટ હેતુ કિંગિયા કરી છ, કીધા આપ વખાણુ રે જિનછ ૫ ત્રણ દાળ આઠે દુહે છ, આળોયા અતિચાર, શિવગતિ આરાધનતણો છ, એ પહેલો અધિકાર રે જિનછ ૬

દાળ ૪ થી

(સાહેલડીની દેરી)

પચ મહાવ્રત આદરી સાહેલડી રે, અથવા દ્યો વ્રત ખાર તો, યથાશક્તિ વ્રત આદરી સાહેલડી રે, પાળો નિરતિચાર તો ૧ વ્રત લીધા મભારીએ માં, હેઠે ધરોય વિચાર તો, શિવગતિ આરાધન તણો સાં, એ બીજો અધિકાર તો ૨ છવ સવે ખમાવીએ માં, ચોનિ ચોગશી લાખ તો, મન શુદ્ધે કરી ખામણા માં, કોઈશુ દોષ ન રાખ તો ૩ મર્વ મિત્ર કરી ચિતવો સાં, કોઈ ન જાણો શત્રુ તો, રાગ દેષ એમ પરિહરી સાં, કીજે જન્મ પવિત્ર તો ૪ સામી સઘ ખમાવીએ માં, જે ઉપની અપ્રીતિ તો, સજન કુટુંબ કરો ખામણા માં, એ જિનશાસન રીતિ તો ૫ ખમીએ ને ખમાવીએ સાં, એહ જ ધર્મનું સાર તો, શિવગતિ આરાધનતણો સાં, એ ત્રીજો અધિકાર તો ૬ મૃધાવાદ હિંસા ચોરી સાં, ધનમૂર્છા મૈથુન તો, કોષ માન માયા તૃષ્ણા માં, પ્રેમ દેષ પૈશુન તો ૭ નિંદા કલહ ન કીછએ સાં, દુઝા ન દીજે આળ તો, રતિ અરતિ મિથ્યા તજે સાં, માયામોહ જાળ તો ૮ ત્રિવિધ ત્રિવિધ વોમિરાવીએ સાં, પાપસ્થાન અઢાર તો, શિવગતિ આરાધનતણો, માં, એ ચોથો અધિકાર તો ૯

ઢાળ ૫ મી

(હવે નિસુણો ધહા આવીયાએ-એ દેશી)

જનમ જગ મરણે કરી એ, એ મ સાગ અમાર તો, કર્યા કર્મ
સહુ અનુભવે એ, ડોઈ ન રાખણહાર તો ૧ શગળ એક અરિ-
હતતુ એ, શરણુ સિદ્ધ ભગવત તો, શરણુ ધર્મ શ્રી જૈનનો એ,
માધુ શગળુ શુણવત તો ૨ અવર મોહ મવિ પરિહરી એ, ચાર
શરણુ ચિત્ત ધાર તો, ગિવગતિ આરાધનતણુ એ, એ પાત્રમો
અધિકાર તો ૩ આ ભવ પરભવ ને કર્યા એ, પાપ કર્મ ડેઈ લાખ
તો, આત્મમાએ તે નિંદીએ એ, પડિકમીએ શુરુ સાખ તો ૪
મિથ્યામતિ વર્તાવિયા એ, ને લાખ્યા ઉત્સૂત્ર તો, કુમતિ કહાચહને
વશે એ, ને ઉવાખ્યા સૂત્ર તો ૫ ઘણ્યા ઘડાવ્યા ને ઘણુ એ, ઘટી
હળ હચિયાગ તો, ભવ ભવ મેજી મૂઢીયા એ, કગ્તા છત્ર મહાર
તો ૬ પાપ કરીને પોષીયા એ, જનમ જનમ પરિવાર તો,
જનમાતર પહોત્યા પછી એ, કાઈએ ન કીધી માર તો ૭ આ
ભવ પરભવ ને કર્યા એ, એમ અધિકગ્ણુ અનેક તો, ત્રિવિધે
ત્રિવિધે વેાસરાવીએ એ, આણી હૃદય વિવેક તો ૮ હુ કૃતનિહા
એમ કરી એ, પાપ ડેશી પરિહાર તો, શિવગતિ આગધનતણુ
એ, એ છટ્ટો આધકાર તો ૯

ઢાળ ૬ ક્રી

(આદિ તુ જોષ લે આપણી-એ દેશી)

ધનધન તે દિન મોહરો, છહા કીધો ધર્મ, દાન શિયળ તપ
આદરી, દાખ્યા ,હુકર્મ ધન ૧ શેત્રુજાદિક તીર્થની, ને કીધી

જાત્ર, જુગતે જિનવર પૃથ્વીયા, વગી પોષ્યા પાત્ર ધનં ૨ પુસ્તક
 જ્ઞાન લખાવીયા, જિનધર જિનજૈત્ય, સઘ ચતુર્વિધ માચળ્યા, એ
 માને ખેત્ર ધનં ૩ પડિલ્લમણા મુપરે ઝર્યા, અનુકપા દાન, સાધુ
 મૂરિ ઉવજ્જાચને, દીધા બહુમાન ધનં ૪ ધર્મજાળ અનુમેદીએ,
 એમ વારોનાર, ગિવર્ગન આગધનતણે, માતમો અધિકાર ધનં ૫
 ભાવ ભવો મન આણીએ, ચિત્ત આળી કામ, સમતા ભાવે
 ભાવીએ, એ આનમરામ ધનં ૬ મુખ દુષ્ણ કાગળ જીવને,
 કોઈ અવર ન હોય, કર્મ આપે ૭ આચર્યા, ભોગવીએ મોય
 ધનં ૭ મમતા વિજ્ય જે અનુમરે, પ્રાણી પુત્ર કામ, છાર
 ઉપર ત લીગણ, આખર ચિત્રામ ધનં ૮ ભાવ ભવી પરે ભાવીએ,
 એ ધર્મનુ માર, શિવગતિ આરાધનતણો, આઠમો અધિકાર ધનં ૯

દાળ ૭ મી

(રેવતગિરિ ઉપર-એ દેલી)

✓ હુવે અનમર બાણી, ઠરીએ મલેખણ માર, અણમણ આદરીએ,
 પચખી ચારે આપાર, લલુતા મવિ મૂકી, છાડી મમતા અગ,
 એ આતમ ખેત્રે, મમતા જ્ઞાન તરંગ ૧ ગતિ ચારે કીધા, આહાર
 અનત નિશક, પણ તૃપ્તિ ન પામ્યો, જીવ લાલચીએ રક,
 ફુલહો એ વગી વળી, અણમણનો પગિપામ, એહથી પાગીને,
 શિવપદ મુરપદ કામ ૨ ધન ધના શાલિભદ્ર, ખધો મેઘકુમાર,
 અણસણ આરાધી, પામ્યા લવનો પાર, શિવમદિંગ જાશે, કરી
 એક અવતાર, આરાધનકેરો, એ નવમો અધિકાર ૩ દશમે
 અધિકારે, મહામત્ર નવકાર, મનથી નવિ મૂકો, શિવસુખ ફળ

સહકાર, એ જપના જાયે, દુર્ગતિ દોષવિકાર, સુપરે એ સમરે,
 ઐદ પૂર્વનો માન ૪ જનમાતર જતા, ને પામે નવકાર, તો
 પાતિક ગાળી, પામે સુરઅવતાર, એ નવપદ મરિજો, મત્ર ન ડોઇ
 સાર, ઈહ લવ ને પરલવે, મુખમપત્તિ દાતાર ૫ જુઓ બીલ
 ભીલડી, ગજ રાણી થાય, નવપદ મહિમાથી, ગજસિંહ મહાગાય,
 રાણી રતનવતી જોહુ, પામ્યા છે મુજોગ, એક લવ પછી લેશે,
 શિવવધુ મજોગ ૬ શ્રીમતીને એ વળી, મત્ર કહ્યો તતકાળ,
 ફણીધર પ્રીતિને, પ્રગટ વધ ફૂલમાળ, શિનકુમરે જોગી, મોવનપુત્રો
 ઢીધ એમ એણે મને, કાજ ધજાના મિદ્ધ ૭ એ દશ અધિકારે,
 વીર જિનેશ બાખ્યો, આરાધનદેગે, વિધિ જેણે ચિત્તમા ગાખ્યો,
 તેણે પાપ પખાળી, ભવભય દૂરે નાખ્યો, જિનવિનય કરતા,
 મુમતિ અમૃતરસ આખ્યો ૮

દાળ / મી

(નમો જનિ બારથ એ-એ રેશી ।

મિદ્ધારથ રાય કુળતિયો એ, ત્રિગલા માત મદદાર તો,
 અવનીતળે તમે અવતર્યા એ, ઠગવા અમ ઉપકાર જ્યો જિન વીગળ
 એ ૧ મે અપગધ કર્યા ઘણા એ, કહેતા ન લહુ પાર તો, તુમ
 ચગ્ગે અન્યા લણી એ, જો તારે તો તાર જ્યો ૨ આશ
 કરીને આવીયો એ, તુમ ચરણે મહાગજ તો, આન્યાને ઉવેખશે
 એ, તો દેમ રહેશે લાજ ? જ્યો ૩ ઠરમ અલુજણ આકરા એ,
 જનમ મરણ જાળ તો, હું છુ એહથી ઉભગ્યો એ, છોડવ દેવ
 દયાળ જ્યો ૪ આજ મનોરથ મુજ કળ્યા એ, નાઠા દુખ

દંદોળ તો, તુલ્યો જિન ચોવીશમે એ, પ્રગળ્યા પુન્ય કલ્સોલ.
જયેા ૫ ભવભવ વિનય તુમારડો એ, ભાવભક્તિ તુમ પાય તો,
દેવ દયા કરી રીજો એ, જોધિળીજ સુપસાય જયેા ૬

કૃત્તવ્ય

ઈક તગલુતારણુ મુગતિકાણુ, દુ ખનિવારણુ જગ જયેા,
શ્રીવીર જિનવર ચણુ ચુલુના, અધિક મન ઉલ્લટ થયેા ૧
શ્રીવિજયદેવસૂરીક પટન, તીરથ જગમ ઇલ્લે જગે,
તપગચ્છપતિ શ્રીવિજયમલસૂરિ, સૂરિતેજે ઝગમગે ૨
શ્રી હ્રીગવિજયસૂરિ ગિધ્ય વાચક, કીર્તિવિજય મુરશુરુ મમેા,
તસ શિષ્ય વાચક વિનયવિજયે, શુદ્ધયેા જિન ચોવીશમેા ૩
સય સત્તર સવત ઓગણત્રીશે, રહી રાદેગ ચોમાસ એ,
વિજયદશમી વિજયકારણુ, કિયેા શુણુ અભ્યાસ એ ૪
નગ ભવ આરાધન સિદ્ધિસાધન, મુકૂત લીવવિલાસ એ,
નિર્જરા હેતે તવન રચિયું, નામે પુન્યપ્રકાશ એ ૫

ઈતિ પુન્યપ્રકાશનુ રતવન.

॥ प्रमादपरिहारकुलकम् ॥

- दुरके सुरे मया मोह अमोहे जिणमामण ।
तेमि कयपणामोऽह सज्जह अप्पणो रुणे ॥ १ ॥
- दमहि चुल्लगाडहि दिव्वतेहि कयाडओ ।
समग्गता भवे मत्ता पावति मणुयत्तण ॥ २ ॥
- नरत्ते आरिय रिक्ख रिक्खेनि पिउल कुल ।
कुलेनि उत्तमा जाटं जाईए रूयसपया ॥ ३ ॥
- रूयेनि हु अरोगत्त जोगे चिरजीविय ।
हियाहिय चरित्ताण जीणिए खलु दुल्लह ॥ ४ ॥
- मदम्मसग्गण तमि सग्गणे धारण तद्दा ।
धारणे मदद्दाण च मदद्दाणे पि सज्जमे ॥ ५ ॥
- एव रे जीन दुल्लभ गारसग्गाण सपय ।
सपय पाप्पिऊणेह पमाओ नेव जुअए ॥ ६ ॥
- पमाओ अ जिणिंटेहि अद्दहा परिगज्जिओ ।
अन्नाण समओ चेव मिच्छानाण तद्देव य ॥ ७ ॥

रागद्वेसो मइब्भमो धम्ममि य अणायरो ।
 जोगाण दुप्पणिहाण अट्ठहा उज्जियव्वओ ॥ ८ ॥
 वर महाग्गिम्भ भुत्त उर अग्गीपवेसण ।
 वर मत्तूहि मवासो उर मप्पहि कालिय ॥ ९ ॥
 मा धम्ममि पमा गो ज एगमच्चु य निमाडणा ।
 पमाएण अणताणि जम्माणि मरणाणि य ॥ १० ॥
 चउटमपुब्बी जाहाग्गा य मणनाणवीयरगाणि ।
 हुति पमायपरउमा तवणतरमय चउगइया ॥ ११ ॥
 सग्गापउग्गमग्गमि लग्ग नि जिणमामणे ।
 पटिया हा पमाएण मसार सेणियाइया ॥ १२ ॥
 मोढाइ तिस्स (व) दुरकाइ मारीरमाणमाणि य ।
 रे जीव नरए घोर पमाएण अणतमो ॥ १३ ॥
 दुरकाणणेगल्स्काइ उहातन्हाइयाणि य ।
 पत्ताणि तिरियत्तेनि पमाएण अणतसो ॥ १४ ॥
 रोगसोगनिओगाटे रे जीव मणुयत्तणे ।
 अणुभूय महादुरक्क पमाएण अणतमो ॥ १५ ॥
 कमायनिमयाइया मयादणि सुरत्तणे ।
 पत्ते पत्ताइ दुरकाइ पमाएण अणतसो ॥ १६ ॥

ज समारे महादुरक ज भुरके सुरकमरकय ।
 पावंति पाणिणो तत्थ पमाया अप्पमायओ ॥ १७ ॥
 पत्तेप्पि सुद्धमम्मत्ते मत्ता सुत्तनिवत्तया ।
 उउत्ता ज न मग्गमि हा पमाओ दुरतओ ॥ १८ ॥
 नाण पठति पाठिति नाणामत्थप्पिमारया ।
 भुल्लति ते पुणो मग्ग हा पमाओ दुरतओ ॥ १९ ॥
 अत्तेमिं दिति मग्गेह निम्मदह दयालुया ।
 सय मोहहया तहप्पि पमाणेण अणत्तमो ॥ २० ॥
 पचमयाण भज्जमि खदगायरिओ तहा ।
 रुह निराहओ जाओ पमाणेण अणत्तमो ॥ २१ ॥
 तयायथ हओ खट्टु देवेण पटिगोहिओ ।
 अज्जमाढमुणी रुह पमाणेण अणत्तमो ॥ २२ ॥
 सूरिवि महुरामग्ग सुत्तअत्थधरा यिर ।
 नगरनिद्धमणं जरको पमाणेण अणत्तमो ॥ २३ ॥
 ज हग्गिमप्पिमाएहि चित्त चित्तिअए फुड ।
 महामुणीण ससारे पमाणेण अणत्तमो ॥ २४ ॥
 अप्पायत्त ऋय सत्त चित्त चारित्तसग्गय ।
 परायत्त पुणो होइ पमाणेण अणत्तमो ॥ २५ ॥

एयानत्थ तुम जाओ मवसुत्तो गुणायसे ।

सपयपि न उज्जुत्तो पमाएण अणतसो ॥ २६ ॥

हा हा तुम कह होसि पमायकुलमदिर ।

जीवे मुखे मयासुखे किं न उज्जमसी लहु ॥ २७ ॥

पाव करेसि किञ्छेण धम्म सुखेहि नो पुणो ।

पमाएण अणतण कह होसि न याणिमो ॥ २८ ॥

अहा पयवृत्ति अणजरुजे, तहा पिनिञ्ठ मणसावि नूण ॥

तहा खणेग जइ धम्मरुजे, ता दुरिकओ होइ न कोइ लोए ॥ २९ ॥

जेण सुलद्धेण दुहाई दूर, वयति जायति सुहाइ नूण ।

रे जीर एयमि गुणालयमि, जिणिंदधम्ममि रुह पमाओ ॥ ३० ॥

हाहा महापमायम्म मवमेय वियभिय ।

न सुणति न पिञ्छति कन्नदिहीजुयानि ज ॥ ३१ ॥

सेणावई मोहनिउम्स एमो । सुहाणुह पिग्घकरो दुरप्पा ॥

महारिऊ सबनियान एसो । अहो हु कट्ठति महापमाओ ॥ ३२ ॥

एव त्रियाणिऊण मुच पमाय सयावि रे जीय ।

पाविहिसि जेण सम्म जिणपयसेवाफल सम्म ॥ ३३ ॥

इति प्रमादपरितारकुलक सपूर्ण

પ્રમાદપરિહારકુલકં

ભાષાતર

દુઃખમા ને સુખમા, મોહમા ને અમોહમા જેણે !જનશામનને
શ્રીકાર્યુ છે તેમને કર્યો છે પ્રહ્લામ જેણે એવો હું મ બોધને
(અમ્યક્ પ્રકારના બોધને) પોતાનો કરુ છું (શ્રીકારુ છું) ૧

સમાગ્મા પરિબ્રમણુ ઠરતા છુપો દશ દષ્ટાતવડે દુર્લભ એવા
મનુષ્યપણાને કદાચિત્ (ભાગ્યયોગે) પામે છે ૨

મનુષ્યપણું પામે મતે પણ આર્યક્ષેત્ર પામવું દુર્લભ છે, આર્ય
ક્ષેત્ર પામે મતે પણ વિપુળ-વિમ્નીર્ણ-ત્રેષ્ટ કુળ પામવું દુર્લભ છે,
ઉત્તમ કુળ પામે સતે પણ ઉત્તમ જાતિ પામવી દુર્લભ છે, ઉત્તમ
જાતિ પામે સતે પણ રૂપસપત્નિ-પાત્ર ઇન્દ્રિય પૂરા પામવા
દુર્લભ છે, રૂપસપત્તિ પામે મતે આરોગ્યની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે,
આરોગ્ય પ્રાપ્ત થયા છતા ચીરજીવિત-દીર્ઘ આયુ પામવું દુર્લભ છે
દીર્ઘ જીવિત પામે મતે પણ ચારિત્રથી થના હિતાહિતને જાણવું
દુર્લભ છે ૩-૪

તે સઘણુ પ્રાપ્ત થયે મતે પણ ધર્મનું શ્રવણ-સાક્ષણવું દુર્લભ છે,
ધર્મશ્રવણ કર્યા છતા તેને ધારી રાણવું દુર્લભ છે અને ધારી
રાખ્યા છતા તેનું સદૃહવું દુર્લભ છે સદૃહણા (શદ્ધા) પ્રાપ્ત
થયા છતા પણ સચમની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે ૫

એ પ્રમાણુ રે જીવ ! ઉપર જણાવેલા મનુષ્યજન્માદિ બાર

અગતી (પ્રકારની) સપદા પામવી દુર્લભ છે તે પામ્યા છતા પ્રમાદ કરવો તે યોગ્ય નથી ૬

જિનેશ્વરે આઠ પ્રકારનો પ્રમાદ વર્જવાનો કહ્યો છે તે આઠ પ્રકાર આ પ્રમાણે—૧ અજ્ઞાન, ૨ મશય, ૩ મિથ્યાજ્ઞાન, ૪ રાગ, ૫ દ્વેષ, ૬ મતિબ્રશ, ૭ ધર્મમા અનાદર અને ૮ યોગતુ દુ પ્રજ્ઞિધાન આ આઠે પ્રકાર વર્જવા ૭-૮

મહાવિષ ખાવું સારું, અગ્નિમા પ્રવેશ કરવો સારો, ગત્રુની સગાતે વસવું સારું અને મર્દશથી કાળધર્મ પામવો સારો, પરંતુ ધર્મમા પ્રમાદ કરવો મારો નહીં, કારણ કે વિધાત્રિના પ્રયોગથી તો એક વાર મૃત્યુ પ્રાપ્ત થાય છે, પરંતુ પ્રમાદવડે તો અનતા જન્મમરણ કરવા પડે છે ૯-૧૦

ઔદ પૂર્વી, આહારક શરીરની લબ્ધિવાળા, મન પર્યવનાની અને વીતગગ (અગ્યારમે શુભસ્વાને પડોએલા) તે પણ પ્રમાદના પન્વશ પજ્ઞાથી તદનતઃ આરં ગતિમા ગમન કરે છે ૧૧

જેનશામનમા સ્વર્ગાપવર્ગના માર્ગે લાગેલા છતા પ્રમાદવડે શ્રેષ્ઠિકાદિક મમા મા પ્રતિપાત પામેવા છે તે ખેદની વાત છે ૧૨

જે જીવ ! ત શારીરિન્ ને માનસિક તિક્ષ્ણ દુ ખો પ્રમાદવડે અનતી વાર ઘોર નરકમા મહા છે ૧૩

તે તિર્યચપણામા પણ ક્રુધા-તૃષાદિ અનેક લક્ષ દુ ખો અનતી વાર પ્રમાદવડે પામ્યા છે ૧૪

અરે જીવ ! મનુષ્યપણામા પણ રોગ-શોક-વિયોગાદિ મહા દુ ખો પ્રમાદવડે અનતી વાર તે અનુભવ્યા છે ૧૫

દેવપણામા પણ કપાયથી, વિવચથી અને લયાદિક પ્રાપ્ત થયે
મતે પ્રમાદવડે તું અનતી વાર હુ જોને પામ્યો છે ૧૬

મસાગમા જે મહાદુ ખ અને મોક્ષમા જે અક્ષય સુખ પ્રાણી
પામે છે તે પ્રમાદથી ને અપ્રમાદથી જ પામે છે અર્થાત્ પ્રમા
દથી દુ ખ પામે છે અને અપ્રમાદથી સુખ પામે છે ૧૭

શુદ્ધ સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થયા છતાં શ્રુતના નિર્વર્તક-પ્રવર્તક
એવા જીવો પણ જે માર્ગમા ઉપયુક્ત રહેતા નથી તે હા ઇતિ
ખેદે ! દુરત એવા પ્રમાદનુ જ ફળ છે (તેથી તેવા દુરત પ્રમા
દને ધિક્કાર હો !) ૧૮

નાના પ્રધરના શાસ્ત્રના વિચારક પડિતો અન્યને લણાવે છે
ને પોતે લણે છે, જના તે પણ માર્ગને ભૂલી જાય છે તે દુરત
એવા પ્રમાદનુ જ ફળ છે ૧૯

દયાળુ એવા મનુષ્યો અન્યને નિ સદેહ એવા સંબોધને
(ઉપદેશને) આપે છે, છતાં પોતે અનતી વાર પ્રમાદવડે હણાય
છે (તેથી તેવા પ્રમાદને ધિક્કાર હો !) ૨૦

પાત્રશે શિષ્યોમા (તે સધળા આરાધક થયા છતાં) ખધક
આચાર્ય કેમ વિરાધક થયા ? (તેનુ કારણ ક્રોધરૂપ પ્રમાદ જ છે)
એવી ગીતે પ્રમાદવડે જીવ અનતી વાર વિરાધક થયેલ છે ૨૧

તેવી અવસ્થાવાળા-પૃથ્વીકાર્મયા વિગેરે નામવાળા કુલ્લકોને
(જાળકોને) હણનારા અપાદામુનિ આર્યને દેવે પ્રતિજોધ

પ્રમાણ્યો હા ઈતિ જોદે । કષ્ટમરી હકીકત છે કે પ્રમાદવડે આ જીવ
અનતી વાર હણાયો છે ૨૨

મથુરાવાસી મથુ નામના આચાર્ય સૂત્ર અર્થને ધારણ કર
નારા અને સ્થિર ચિત્તવાળા છતા નગરની ખાળમા યશ્ન ધયા
પ્રમાદવડે કરીને આમ અનતી વાર બને છે ૨૩

હર્ષ અને વિષાદવડે મુનિઓ જે સ્ફુટપણે વિચિત્ર ચિતવન
કરે છે તે તેમને સહારમા બમાડે છે આ પ્રમાણે પ્રમાદ
અનતી વાર કરે છે ૨૪

ચિત્તને ચારિત્રમગત બનાવી આત્માયત્ત (આત્માધીન) કર્યા
છતા, તે પાછું પરાયત્ત (પરાધીન) થાય છે તે પ્રમાદનું જ
ફળ છે આ પ્રમાણે પ્રમાદે અનતી વાર કરેલ છે ૨૫

જોવી અવસ્થાવાળો તુ સર્વસૂત્રનો પારગામી અને શુણાકર
(શુણવાન) થયા છતા સામ્રતકાળમા-અત્યારે તુ તેમા (નયમમા)
ઉદ્યક્ત થતો નથી તે પ્રમાદનું જ ફળ છે પ્રમાદે તેણે અનતી વાર
કર્યું છે ૨૬

હા હા ઈતિ જોદે । પ્રમાદના કુળમહિર (સ્થાન) જોવા
તારું શું થયે ? તુ મહા મુખવાળા મોક્ષમા કેમ શીઘ્ર-ઉદ્યમવાળો
થતો નથી ? ૨૭

તુ કષ્ટ સહીને પણ પાપ કરે છે અને સુખીપણામા પણ
ધર્મ કરતો નથી, તેથી અનતા પ્રમાદવડે કરીને હે જીવ ! તારું
શું થયે તે હું બણતો નથી (ખૂંદી શકતો નથી) ૨૮

જેવી રીતે છોડો (અનાર્ય) પાપકાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરે છે તેવી રીતે નિર્મલ મનવડે પણ શુભ કાર્યમાં પ્રવૃત્તિ કરતા નથી, તે એક ક્ષણ માત્ર પણ જો ધર્મકાર્યમાં તેવી પ્રવૃત્તિ કરે તો આ લોકમાં કોઈ પણ છવ દુષ્ટી ન થાય રહ

જે પ્રાપ્ત થયે મતે દુષ્ટો દુષ્ટ જાય છે અને સુષ્ટો નશ્વર આવે છે, રે છવ ! એવા ગુણાલય (ગુણના સ્થાનરૂપ) જિનેશ્વર ધર્મને વિષે શા માટે પ્રમાદ કર છે ? ૩૦

હા હા ઇતિ જોદે ! મહાપ્રમાદનું આ સર્વ વિવૃત્તિ છે કે જેથી કાન ને નેત્ર છવ પણ આ છવ સાબળતો નથી અને જોતો પણ નથી ૩૧

એ મહાપ્રમાદ મોહરાજનો એનાની છે, સુખીજનોને ધર્મમાં વિદ્યત કરનારો દુષ્ટાત્મા છે સર્વ છવોનો એ મહા મોટો શિવ (શત્રુ) છે અહો એ મહાકલકારી હકીકત છે ૩૨

આ પ્રમાણે જાણીને રે છવ ! તુ નિરતરને માટે પ્રમાદને તણ દે-મૂઠી દે કે જેથી અમ્યગ્ જિનચરણની સેવાનુ રમ્ય એવું ક્ષણ પામે (પ્રાપ્ત કરે) ૩૩

ઇતિ પ્રમાદપરિહારકુલક સાર્થ
અપૂર્ણ.

(શ્રી ઉત્તરાધ્યયનના દશમા અધ્યયન ઉપરથી)

પ્રમાદ ન કરવા વિધે સંજઝાય

સમવસરજી સિદ્ધાસને જી, વીરજી કરે ૨ વળાજી,
દશમે ઉત્તરાધ્યયનમે જી, દીધે ઉપદેશ સુગતજી
સમયમે^૧ ગોચમ! મ કર પ્રમાદ ૧

વીર જિહોશર શિખવે જી, પરિહર મદ વિખવાદ સં
એ આકળી

જિમ તરુ પૂર પાદડો જી, પડતા ન લાગે વાર,
નિમ એ માણસ જીવડો જી, યિર ન રહે સસાર સં ૨

ડાહ આળી જળ ઓસનો^૩ જી, ણિજી એક રહે જળગિઠ,
તિમ એ ચચળ જીવડો જી, ન રહે ઇદ નરીદ સં ૩

સૂક્ષ્મ નિગોદ ભગી કરી જી, રાશિ ચચ્યો વ્યવહાર,
લાળ ચોરાશી જીવાયોનિમા જી, લાધો નરભવ માર સં ૪

શગીર જરાએ જાજરા જી, ચિર પર પળિયા^૪ રે કેશ,
ઇદ્રિય-ગળ હીજી પડ્યા જી, પગ પગ પેજે કલેશ સં ૫

ભવમાયર તરવા ભણી જી, ચારિત્ર પ્રવહણ^૫ પૂર,
તપ જપ મજમ બાકરા જી, મોક્ષ નગર છે દૂર સં ૬

ઇમ નિસુણી પ્રભુ દેશના જી, ગણધર ધયા સાવધાન,
પાપ પડગ પાછા પડ્યા જી, પામ્યા કેવળજ્ઞાન સં ૭

ગૌનમના ગુણ ગાવતા જી, ઘર સપતિની ડોઠ,
વાચ્ય શ્રીકરણુ ઇમ વદે જી, પ્રભુમુ જો કર જોડ સં ૮

૧ મમવમાત્ર ૨ પીગુ ચઇ ગેરુ ૩ ઝાકળનો ૪ ધોળા ૫ વહાણુ

